

הישיבה המאתיים-ותשעים-וארבע של הכנסת השמינית

יום רביעי, י"ט אייר תשל"ו (19 מאי 1976)
ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

א. שאלות ותשובות

2. אם כן — מה נעשה כדי למנוע מקרים דו-מים בעתיד?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

1. הנוהל הוא שעל המנוי לשלם את חשבון הטלפון תוך 21 יום מיום הוצאת החשבון.

בגלל הנוהל של הקיבוץ לשלם לא כמקובל במזומנים אלא בשטרות דחויים, מבלי לצרף את החשבונונית שהתשלומים מתייחסים אליהם, קרה פעמים מספר בעבר שהחשבון הופיע בשירותי הטלפון בלא משולם (אף ששולם למעשה), ועל כן נותק הקשר הטלפוני.

2. כדי למנוע בעתיד מקרים דומים נבקש הקיבוץ לשלם את החשבונונית בדרך המקובלת.

5233. מניעת רשיון לשירות "פגיונג" ממפעל מסחרי

חבר-הכנסת ע. אמורי שאל את שר התקשורת ביום כ"ג באדר א' תשל"ו (24 בפברואר 1976):

מוסדות שונים בארץ משתמשים, לצורך איתור אנשיהם, במכשירי קשר (מקלטים בלבד) שבאמצעות ציפוף והודעה במלים מזעיקים את נושא המכשיר שיבצע את תוכן ההודעה.

לאחרונה קמה בישראל חברה המפעילה שירות באמצעות מכשירי קשר בגודל של קופסת סיגריות, ובאמצעותם ניתן לתזעק את נושאי המכשיר בראדיו שבין 40—90 ק"מ. דבר זה מותנה בהתקנת אנטינה מרכזית, ובאמצעותה גם נמסרת ההודעה המורשת את הצורך לחוש טלפון סמוך ולהעסיק את הרשת בשיחה נוספת.

נמסר לי שלאחר שמשדר התקשורת נתן רשיון להפעלת השירות והקצה לחברה תדר מסויים, והחברה הזמינה ממפעל ישראלי את המכשירים הדרושים, הגיעה הודעה על ביטול הרשיון בבג"צ, והשופט הורה להחדש את הרשיון המקורי שכלל הפעלת 100 מכשירים. החברה ביקשה רשיון להפעלת מכשירים נוספים ונתקלה בסירוב לאשר רשיון להגדלת המערכת. מאידך גיסא השיב משרד התקשורת על בקשת המפעל שהינו צרכן שירות זה, שיהיה מוכן לאשר לו הקמת קשר כנ"ל, פרטי משלו, שלא למטרות מסחריות.

למותר לציין כי הצטיידות כל מפעל בשירות עציץ משלו יעשה את השימוש ליקר משום שלא ייחנה מיתרונות הגודל ויחייב השקעות במערכת.

היו"ר פ. שינמן:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. בסעיף הראשון בסדר-היום: תשובות על שאלות. רשות הדיבור לסגן שר התקשורת.

4695. גביית מסים מתחנת השידור שבאניית "שלום"

חבר-הכנסת ז. עובל שאל את שר התקשורת ביום ה' בטבת תשל"ו (9 בדצמבר 1975):

בקשר לשידורים המסחריים של "ספינת השלום" של מר א. נתן אבקש לדעת:

1. מה הוא המרחק הממוצע מחופי ישראל שהספינה הנ"ל שטה בו?

2. האם המרחק הנ"ל נחשב בעיני מדינת ישראל כנמצא בתחום שלטונה הימי?

3. המטילה מדינת ישראל חובת תשלום מסים וחובות אחרות, על-פי החוק, על תחנת השידור הנ"ל?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

1. ספינת "השלום" שטה לא הרחק מן החוף, משנה את מקומה מזמן לזמן, ולרוב ניתן לראות את האניה מן החוף.

2. המרחק שהספינה שטה בו נחשב בתוכם של-טונה הימי של ישראל.

3. המדיניות היא שלא להרשות הקמתן של תחנות פרטיות לשידורים לציבור, ועל כן לא ניתן רשיון כזה לספינת "השלום". אילו היה ניתן רשיון כזה, היה נדרש בעל הרשיון לשלם למדינה סכומים גבוהים.

5167. ניתוק הטלפונים של הקיבוץ ניר-עם

חבר-הכנסת ח. גרופמן שאלה את שר התקשורת ביום י"א באדר א' תשל"ו (12 בפברואר 1976):

נמסר לי מקיבוץ ניר-עם כי בששת החודשים האחרונים נותקו אצלם שלושת הטלפונים (אחד ציבורי) שלוש פעמים, ובלא הודעה מוקדמת. לחברי הקיבוץ נמסר כי הניתוק הוא בגלל אי-תשלום חשבונונית, דבר שהאנשים מכחישים מכל וכל. בכל פעם נותק הקיבוץ כליל מן העולם החיצוני.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים האלה נבדקו ונמצאו נכונים?

בתנאי שהנזק או האבדן לא נגרמו מחמת אריזה בל-תימספקת או בלתי-מתאימה, או מחמת טיבו של דבר הדואר או באשמת השולח או בשל גורמים שבידי שמיים.

5297. שעות העבודה בבתי-הדואר

חבר-הכנסת י. מודעי שאל את שר התקשורת ביום כ"ט באדר א' תשל"ו (1 במארס 1976):

אבקש להשיב לי על השאלות הבאות:

1. מה הן שעות העבודה בבתי-הדואר המרכזיים בערי ישראל?
2. מה הן שעות העבודה בדואר המרכזי ברחוב רוטשילד בראשון-לציון?
3. מה היו שעות העבודה בדואר הנ"ל עד לא-חרונה?
4. האם בקיצוץ שעות העבודה אין משום הכ-בדה של האוכלוסיה, ובמיוחד על חוגי העובדים?
5. כמה פקידי דואר פוטרו כתוצאה מן הצימצום הניכר בשעות העבודה בבתי-הדואר בארץ?
6. כמה שעות עובד פקיד דואר בשבוע?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

1. שעות העבודה של סניפי הדואר הגדולים בש-לוש הערים הגדולות הן משעה 08:00 עד שעה 19:00 או 20:00.
2. שעות העבודה של הדואר המרכזי בראשון-לציון הן החל ביום 19 בפברואר 1976, 07:45—12:30 ו-15:30—18:00.
3. עד ליום הנ"ל היו שעות העבודה של בית-דואר זה משעה 08:00 עד שעה 19:00.
4. הקיצוץ נעשה בשעות המתות והבלתי-פעילות של בתי-הדואר, שמספר המבקרים בהן היה מצומצם מאוד ובלתי-מצדיק המשך החזקתם פתוחים לשי-רות הקהל.
5. לא צומצם צוות העובדים כתוצאה מקיצוץ בשעות העבודה. הסדר הוא הפוך: הקיצוצים בשעות העבודה הם תוצאה הכרחית של אי-הוספת כוח-אדם בשנים האחרונות בהתאם לגידול העבודה בבתי-הדואר. עם זאת ניתן עתה לקבוע שקיצוצים אלה בשעות העבודה הביאו חסכון בהעסקת עובדים בשעות נוספות, אך מפאת הזמן הקצר מאז הופעלו הקיצוצים אין עוד בידינו נתונים בדיוקים.
6. שעות העבודה של פקיד דואר, למעט שעות נוספות (במידת הצורך), הן 45 בשבוע.

5386. ציון יום השנה ה-30 ל"שכת השחורה"

עלידי השירות הבולאי

חבר-הכנסת ד. זכין שאל את שר התקשורת ביום ח' באדר ב' תשל"ו (10 במארס 1976):

בעתונות נמסר כי מנהל השירות הבולאי דחה בקשת קיבוץ יגור להנציה על כול את "השכת השחור"

אבקש להשיב לי:

- א. מדוע לא יאושר מתן רשיון למבקש?
- ב. האם אין השר חושב שהכנסת טכנולוגיה מעין זו משרתת את היעילות של חברות עסקיות וגורמים מינהליים אחרים ואת הפיריון במשק בכללותו?
- ג. אם התשובה ל-ב' חיובית, האם השר חושב שמוטב שחברות פרטיות ישאו בהשקעה, וזו לא תור-טל על כתפי משרד התקשורת, שחסר לו הון הש-קעה גם להתקנת טלפונים מבוקשים נוספים, שלכך יועד?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

א. משרד התקשורת העניק לחברה המבקשת רשיון להפעלת שירות קריאה הידוע בשמו הלועזי "פגינג" על בסיס מסחרי. הרשיון ניתן לאחר פסק-דין של בית-הדין הגבוה לצדק והוגבל, בהתאם לפסק-הדין, ל-100 מכשירים. המשרד לא התחייב ואינו חייב להמ-שיך ולאשר עוד קווים נוספים.

ב. המשרד מודע לחשיבות שירות זה. עד כה מעניק המשרד רשיון להפעלת מכשירי פגינג לחב-רות עסקיות ולמוסדות ציבור לצרכיהם הפרטיים.

ג. המשרד נמנע מלתת רשיון להפעלה מסחרית של מכשירים אלה על-ידי חברות פרטיות כדי לש-מור על המונופול בשטח הטלוקומוניקציה שניתן לו על-ידי החוק, ומתכנן להפעיל בקרוב בעצמו שירות פגינג שיהיה פתוח לכל. הוצאו כבר מכרזים לאס-פקת הציוד הדרוש. אין השקעה זו באה במקום הת-קנות טלפונים.

5234. מתן מיצוי על אבדן

דבר דואר רשום

חבר-הכנסת מ. בן-פורת שאל את שר התקשורת ביום כ"ג באדר א' תשל"ו (24 בפברואר 1976):

אורח שאיבד מכתב רשום, נאמר לו שאין הדואר נוהג לפצות למרות הרישום.

מצויה בידי מעטפה של משרד הדואר הבריטי, ובה מדורגים שיעורי הפיצויים במקרה שהמכתב או-בד. הפיצויים מתחילים ב-150 לירות סטרלינג ומס-תמימים ב-500, לפי ערך הבולים המוטבעים על המ-עטפה.

אודה לשר אם יודיעני:

1. האם הדואר מפצה על אבדן מכתב רשום?
2. אם כן — עליפי איזה דירוג ובאילו מק-רים?
3. אם לא — מדוע?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

1. הדואר מפצה, במקרים מסויימים, על אבדן מכתב רשום.

2. משרד התקשורת מפצה בעד הנזק הנגרם על-ידי אבדן דבר דואר לפי שוויו, עד לתיקרה של 94.80 לירות, שנקבעה על-פי התקנות, וזאת כמובן

אביב והמרכז והשני לשאר חלקי הארץ, במחזוריות של שנתיים, כרך אחד כל שנה.

3. כדי להקל על הציבור ולאפשר עידכון מהיר אנו מפעילים בהדרגה בערים הראשיות שירות חדש, אשר במקרה של החלפת מספרים מאפשר למחייג למסר פר הישן לקבל הודעה מוקלטת על המספר החדש.

5447. הפעלת המחשב של משרד התקשורת בימי שבת

חבר הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר התקשורת ביום כ"א באדר ב' תשל"ו (23 במארס 1976):

כפי שנמסר לי, פועל באופן קבוע המחשב של משרד התקשורת בשבתות כבימות החול.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן — כמה עובדים מפעילים את המחשב בשבת?

3. אילו עבודות מבצע המחשב שבגללן מפעילים אותו בשבת?

4. האם מוכן כבוד השר להורות על השבתת המחשב שבמשרדו בשבתות, דבר שימנע את חילולי השבת הקשורים בהפעלתו?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

1—2. המידע אינו נכון. המחשבים של משרד התקשורת אינם מופעלים באופן קבוע בשבתות. אף-על-פי שעומס העבודה הרב מחייב עבודה בין שתיים לשלוש משמרות, אין המחשבים מופעלים בשבת אלא רק במוצאי-שבת.

3. רק במקרים מיוחדים ומעטים מופעלים המחשבים בשבת מחמת דחיפות המשימה.

4. המדיניות הקבועה של המשרד היא להימנע מהפעלת המחשבים בשבת.

היו"ר פ. שינמן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אברמוביץ.

יהודה מאיר אברמוביץ (חזית דתית תורתית):
האם אפשר לומר לנו באילו מקרים מפעילים את המחשב בשבת?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

במקרים דחופים, אם יש עומס עבודה בלתי-רגיל ואם יש דברים הקשורים בהעדר עובדים, ובמקרים שמוכרחים לבצע את העבודה המוטלת על המשרד. אבל התעניינתי ונאמר לי שבשנה האחרונה זה קרה אולי פעם אחת.

רה"בנימוק כי תכנית הבולים לשנים 1976/77 "כבר מגובשת". כן דחה את בקשת הקיבוץ לחותמת מיר-חדת לציון תאריך היסטורי חשוב זה בתולדות מאבק הישוב היהודי בארץ-ישראל.

אבקש להשיב לי:

א. האם לא ניתן, אף שתכנית הבולים כבר "מגובשת", לשלב בה בול זכרון לאירוע היסטורי שיש בו משום ערך חינוכי רב לדור הצעיר שלא חי את תקופת קום המדינה?

ב. האם גם עניין חותמת מיוחדת אינו ניתן לביצוע בשל "תכניות מגובשות"?

ג. המוכן כבוד השר לגרום לכך ש"השבת השחור-רה" תונצח הן בבול והן בחותמת ובכך לעשות למען חינוך הדור הצעיר ושימור זכרו של אירוע היסטורי?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

א. סדרי העבודה מחייבים את השירות הבולאי לגבש שנתיים מראש תכנית הופעת בולים. ואכן ביוני 1974 פירסם השירות מודעה בכל העתונות, ובה נתיב-בקש הציבור להגיש עד סוף אוקטובר אותה שנה את הצעותיו לבולים לשנת 1976. בזמנו לא הועלתה כל הצעה לציין את יום השנה ה-30 ל"שבת השחורה".

ב. הבקשה לחותמת מיוחדת אושרה.

ג. ברור שאין כיום כל אפשרות טכנית לתכנן, להדפיס ולהפיץ בול שיציין את יום השנה ה-30 ל"שבת השחורה" שיחול בעוד כמה שבועות, הינו ב-29 ביוני 1976, אירוע אשר איש אינו מטיל ספק בערכו החינוכי.

5417. עידכון מדריך הטלפון לאזור תל-אביב

חבר הכנסת ז. שובל שאל את שר התקשורת ביום כ' באדר ב' תשל"ו (22 במארס 1976):

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מתי ייצא לאור מדריך טלפון לאזור תל-אביב והמרכז?

2. הידוע לכבודו כי זה שנתיים לא יצא מדריך טלפון לאזור הנ"ל?

3. הסבור כבודו שבמדינה מודרנית יכול האזור המאוכלס ביותר להישאר זמן כה רב ללא מדריך טלפונים מעודכן?

סגן שר התקשורת א. מויאל:

1. מדריך הטלפון החדש לשנת תשל"ו יצא לאור בחודש אפריל 1976 ומופץ כעת בין ציבור המנויים.

2. בגלל מגבלות תקציביות וגודל נפח המדריך הוחלט להוציא את 2 המדריכים, האחד לאזור תל-

ב. הצעה לסדר-היום

תיפקודה של הממשלה נוכח היחסים בין ראש-הממשלה ובין שר הבטחון

משה נסים (הליכוד):

— אני מצטט: "נסיון לבחון את הנעשה בקרב האוכלוסיה הערבית בארץ ואת מדיניות הממשלה בי נשואים אלה נתקל בגל של הערכות ונתונים מעוותים. הטעם לכך הוא שהדיווחים והדיונים בממשלה על המדיניות ועל המציאות בשטח משקפים את מה שנעשה בממשלה יותר מאשר את מה שמתרחש אצל הערבים. ונוצר רושם כי המדיניות והמציאות בשטחים המוחזקים ובקרב ערביי הגליל משמשות כחודשים האחרונים כמכשירים בידי ראש הממשלה ושריו הבכירים כדי להתנצח ביניהם. לפי הדלפות שונות מקיימים הם זה את זה בעזרת הפגנות התלמידים בשכם ומאאללה, בעזרת הבחירות העירוניות ו"יום האדמה", הם מחפשים כשלונות אמיתיים ומדומים איש אצל רעהו, וכאשר אחד מהם שוגה במשהו מיד נמצא מי שיגנף זאת בצורה חסרת כל פרופורציה. התוצאה היא, כמובן, שהטיפול הראוי בנושא עצמו נפגע משום ששני קולי המדיניות אינם ענייניים תמיד, אלא מושפעים לא פעם ממערכת היחסים האישיים בצמרת הממשלה."

ישיבות הממשלה הפכו זה כמה חודשים לדו-קרב פרמאננטי בין שני אישים אלה, הן הפכו להיות מקור להטחת עלבונות ומהן משתמע בבירור כי לראש הממשלה אין אמון בשר הבטחון ובכשרו לתפקד כשר בטחון. לפי הדיווחים המתפרסמים מישיבות הממשלה — כידוע הדיווחים הם מלאים, פרוסים על פני כל העתונות מדי יום שני בשבוע ומדי יום שישי בשבוע — שרי הממשלה אינם יודעים בעת האחרונה אם לשחוק או להתעצב נוכח תופעה זו; ואילו שר הבטחון אף התבטא אמור: "אני מתבייש בפני הערבים ממה שקורה בממשלה, הלא הם קוראים עתונים", ואין די אצלנו בתורת הנגלה, יש הסתייעות בתורת הנסתר — הוא המקור הבכיר. היום החידה הקשה ביותר לפיע נוח במדינת ישראל: מיהו המקור הבכיר...

אילו באתי למנות היום כרוכל את פרשת היחסיים, את פרשת, את הראיונות, את הגלים העכורים הנבועים מפרשה זו, כייא יכלה הזמן העומד לרשותי והמה לא יוכלו. אם הגיעו הדברים, רבותי חברי הכנסת, לידי כך שראש הממשלה אומר שהוא משוער לסמכותו לפטר שרים כאוות-נפשו, והכל יודע עים לשם מה הוא מבקש או לשם מי הוא מבקש סמכות זו, אם שר הבטחון מתייצב בריש גלי וקורא לראש הממשלה, למעשה, להתפטר — אין צורך להור סיף מלה על משמעותה של תופעה חמורה זו.

ואימתי מתרחשת פרשה עגומה זו, רבותי חברי הכנסת? כאשר בתחום המדיני אנו עומדים בפני סכנה של חלצים גוברים והולכים של ארצות-הברית, כאשר מתפרסמים גילויים של כוונות הממשל האמריקני, לא-חר הבחירות, לכפות על ישראל נסיגה חד-צדדית מן השטחים — לגבולות 1967; כאשר הממשלה חסרת אונים, כאשר ראש הממשלה חוזר ושונה בהצהרותיו האומללות אשר מסבות נזק מדיני חמור ביותר, הנה, לפני כמה ימים, עמד ראש הממשלה והכריז: יש

היו"ר פ. שיגמון:

אנו עוברים להצעות לסדר-היום והצעות חוק של חברי הכנסת. תחילה הצעה לסדר-היום של חברי הכנסת משה נסים בדבר תיפקודה של הממשלה נוכח היחסים בין ראש הממשלה ובין שר הבטחון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת נסים.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ובכן נתבשרנו: ראש הממשלה ושר הבטחון גועזו יחדיו והכריזו: אין אנו זקוקים לתיווך. אלמלא היה הדבר כה טראגי, היה מקום לעליצות למקרא הכרזה זו. אין שני אישים אלה, שבידיהם מופקדים ענייני המדינה החיוניים ביותר, אף חשים כמה אומללה הודעתם זו. יותר משהיא מבשרת תפיסות, היא מעידה כי מתחת לסף ההכרה עמוק עמוק הקרע ואינו ניתן עוד לאיחוי. כל טיוח וכל החלקה לא יועילו. הודעה זו אינה יכולה לזכות באמון, גם אם ראש הממשלה ושר הבטחון יידעו לרסן את עצמם ולפי אופיים של האישים אין זה בגדר ודאי אם לימים או לשבועות. הגורמים שיצרו את הקרע ביניהם לא סולקו. היפוכו של דבר: הם הלכו והעמיקו. ואין לך ראייה גדולה מזו: פרשה חמורה זו של יחסים עכורים בין ראש הממשלה לשר הבטחון, שהפכה אותנו למשל ולשנייה בעולם, פגעה בתדמיתנו, החלישה את כוח עמידתנו, הסבה נזקים לעניינים חיוניים ביותר של המדינה — פרשה זו מועלית היום בכנסת אשר הממשלה נושאת באחריות לפניה, ואין ראש הממשלה מוצא לנכון אף לא לכבד את הכנסת בנוכחותו ולא להשיב לכנסת, לא למי סור דירוחשבון לפני הכנסת, אפילו לא לסנות להתגונן ולהסביר במה הוא חלוק על חברו השר הבכיר.

ואין תימה. אפשר שסיעת המערך חוששת מהזפת ראש הממשלה היום בנושא זה, שמא תוטח עלינו שוב איזו פליטת-פה, או כפי שראש הממשלה נוהג לומר, איזו "פאשלה", בטרם יבשה הדיו על הכרות הפיוס מיום אתמול. כאן בכנסת אי-אפשר להרפיע כ"איש הפנימי הבכיר המכיר היטב את ראש הממשלה", וגם לא כ"מקור בכיר". בכנסת צריך להורפיע בשם המפורש, לבוא ולהתייצב ולתת דיווח-שבו. האם פרשת היחסים העכורים הללו בין ראש הממשלה לשר הבטחון הם עניין פנימי של סיעת המערך, של מפלגת העבודה? האם הכנסת אינה חייבת להתייחס לפרשה זו? האם הכנסת לא תמעל בתפקידה אם לא תקרא את ראש הממשלה ואת שר הבטחון ואת שרי הממשלה הבכירים האחרים לסדר?

הממשלה אינה מתפקדת כראוי. אין בה דיונים וביירות רציניים וענייניים, משום פרשת היחסים האומללה. הנה מה שכותב עתון "דבר", שוודאי אינו חשוד על שגאה לממשלה —

זלמן שובל (הליכוד):

לא בטוח.

חוברת כ"ח, ישיבה רצ"ד

— הצעה לסדר-היום (נסים, מואב, קרגמן, שמעוני, רונן, שינמן, לבני, שובל, גיבלבר) —

תפנית ביחסה של סוריה לישראל. היינו יכולים לנ-
סות ולחפש בנרות, במסגרת, איפה מסתמנת התפנית
הזאת. לא חל שינוי כהואזוה. והנה עומד ראש הממ-
שלה, מדבר על תפנית ומנסה להפיח בעם תקוות
שהנה קרוב איזה הסדר, אולי אפילו הסדר של סיום
מצב המלחמה, כפי שהתבטא; וזאת בשעה שהעולם
מריע לסאדאת ומציג את סאדאת כמי שרודף שלום,
ואילו אנחנו אלה המתנגדים לשלום.

שום מדינה עדיין לא דיברה כזאת על אסאד
נשיא סוריה — והנה בא ראש הממשלה ומצהיר שיש
תפנית. הלא בכך הוא משיב את מעמדו ואת עמ-
דתו של אסאד בעולם, ומציגו כשואף שלום, דבר
העלול להגביר לחצים עלינו.

אחר כך, לאחר שהצהרה הגיעה לעולם כולו ואת
הנוק כבר הסבה, בתשובה על שאלתה בממשלה אומר
ראש הממשלה: לא הובנתי כראוי, לא צוטטתי כר-
אוי. אני שמעתי באזני דבריו אלה של ראש הממ-
שלה, מפיו, בטלוויזיה. עתה הוא אמר: לא צוטטתי
כראוי, התכוונתי להביע משאלת-לב שתהיה תפנית של
סוריה כלפי ישראל... ואלה הצהרות רציניות של
ראש ממשלת ישראל.

מסביב, בגבול ישראל ובשטחים המשוחררים, יש
תהליך של הסלמה, של הקצנה, בקרב האוכלוסיה הער-
בית. בתחום הכלכלי אין צורך להוסיף מלה על התנ-
אורים הקודרים של שר האוצר. אינני רוצה להרחיב
את הדיבור בנושא זה. בתחום החברתי — עלייה בא-
לימות, בפשיעה; מה צריך העם בשעה זו? מה אנחנו
חייבים לתת לעם בשעה זו? צריכה להיות לעם מנ-
היגות מלוכדת, מאמינה, מנהיגות עם חוט שידרה,
תקיפה, שתוכל להפיח בעם רוח טובה שתיטע אמו-
נה, שתדע להכאיב לעם ושהעם יקבל את הכאבים
האלה באהבה; במקום זה אנו עדים היום לממשלה
חסרת אונים, נבוכה, משוסעת, ממשלה של ריב קו-
לני בין חברה הבכירים. איזו מדינה, ותהיה השלוה
ביותר, היתה יכולה להשלים עם מצב דברים כזה?
קל וחומר אנחנו, שאצלנו הבעיות חמורות, שאנו חיים
ביותר רותחת כל ימות השנה וכל השנים, בעיקר
בעת האחרונה. ובתקופה זו מתייצבת לפני העם ממי-
שלה מביכה ונבוכה, ממשלה שבמקום לנטוע אמו-
נאבדת כל שארית של אמינות ואמון.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
תגישו הצעת אי-אמון לממשלה.

ישראל קרגמן (המערך):

אתה פחדן. תביע לממשלה אי-אמון. מה הדיבו-
רים האלה?

משה נסים (הליכוד):

חבר-הכנסת בועז מואב, אתם סיעה של שני חב-
רים. על-פי תקנון הכנסת אתם יכולים להגיש הצעת
אי-אמון. טול קורה.

חבר-הכנסת קרגמן, אני מודה לך על ההצעה.
אבל את שיקוליו וצעדינו נקבע אנחנו.

ישראל קרגמן (המערך):

אנחנו לא נכתוב לך. אתה צריך לפעול לפי ההגיו-
ן שלך.

משה נסים (הליכוד):

רבותי, מה שמתרחש היום בממשלת ישראל נוגד
כל ממשל תקין, מה שמתרחש היום נוגד כל סדר
תקין של ממשל. ראש הממשלה חייב להתייצב לפני
הכנסת, לפני העם, ולמסור דין-וחשבון. ראש הממשלה
חייב להשיב על כל הטענות. ראש הממשלה חייב
לומר אם יש לו אמון בשר הבטחון, ואם לאו — עליו
להסיק מסקנות.

חביב שמעוני (המערך):

גם לעזר וייצמן לא היה אמון בבגין, ועכשיו הכל
הסתדר. מה אתה דואג?

משה נסים (הליכוד):

מצב זה לא יכול להימשך עוד, אדוני היושב-
ראש. הממשלה במצב זה אינה יכולה למלא את תפ-
קידה. אין לה מנוס אלא להתפטר. אין מנוס אלא
שהכנסת תתפזר וייערכו בחירות חדשות כדי לבוא
למשפט העם.

אליעזר רונן (המערך):

תגיש הצעת חוק.

משה נסים (הליכוד):

חבר-הכנסת רונן, הצעת חוק כזאת קיימת והיא
תועלת.

אליעזר רונן (המערך):

היא נתקבלה כבר?

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת אברהם גיבלבר ישיב על ההצעה לס-
דר-היום של חבר-הכנסת נסים.

איתן לבני (הליכוד):

מדוע לא שר הדתות? הרי ריב משפחתי הוא
התחום שלו.

זלמן שובל (הליכוד):

ראש הממשלה ושר הבטחון רבים, ואנשי את-
רות העבודה נהנים מן העסק?

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת גיבלבר לא ישיב על ההצעה, אלא
יביא הצעה.

אברהם גיבלבר (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, עם כל ההבנה
שלי לצרכיה וזכויותיה של האופוזיציה אני מתפלא
ומשתומם על ידידי מן הליכוד חבר-הכנסת משה נסים
שלא עמד לו הטעם הטוב והוא נתפתה להציע הצעה
קנטרנית זו לסדר-היום של הכנסת. הצעה זו אינה
נושא לדיון בכנסת (א) מפני שהעניין נופח בדרך
סנסאציונית מעל לכל פרופורציה; (ב) שמענו את-
מול הודעה מוסמכת כי מובטחת, גם בעתיד, עבודה
משותפת תקינה בין ראש הממשלה ושר הבטחון.

של הקואליציה הממשלתית גם במבוכה וגם בטיוח. הוויכוח בין רבין ופרס וחרושת השמועות שבאה בעקבותיו הם ביטוי למבוכה; הסכס-הביניים ביניהם, את-מול, הוא ביטוי לטיוח.

במפלגת העבודה ובמפד"ל מתרוצצים אנשים ודעות במרחב שמ"מוקד", לרבות "מוקד", ועד תנועת החירות, לרבות תנועת החירות. במפ"ם מתרוצצים אנשים ודעות במרחב שמ"מוקד", לרבות "מוקד", ועד הליברלים וסיעת לע"מ בליכוד.

משה נסים (הליכוד):
אין סיעת לע"מ בליכוד.

מאיר פעיל (מוקד):
סיעת "לעם".

הטיח של שלוש המסגרות המפלגתיות הללו — ואגיד זאת מאה פעמים — זה טיח בקואליציה, טיח במערך, טיח במפלגות — טיח זה נשמר רק בגלל שיקולי תועלת וטובות-הנאה מן השלטון. אולם בגלל ההתרוצצות והמבוכה הבלתי-פוסקות אין בכוחן של מפלגות אלה להגיע לכלל החלטה בנושאים החשובים, בין בנושאי חוץ ובטחון ובין בנושאי כלכלה וחברה. מאחר שהליכוד הוא חזק, לצערנו, הרבה יותר מאשר הכוחות הפוליטיים שמשמאל למערך, נגזרת הממשלה יותר ויותר — עם מפלגות נבוכות אלה כגבאיות הקואליציה — לביצוע המדיניות המומצאת בצעקות על-ידי הליכוד. זו הטראגדיה החמורה ביותר הפוקדת, זה כעשר שנים, את שרידי אלה שהיו פעם ציונים סוציאליסטים: מפלגת העבודה, מפ"ם והפועל המזרחי.

מוטב איפוא שתתפרקנה שלוש המפלגות הללו — אלתר כדי שיתגבשו במקומן כוחות פוליטיים חדשים אשר יתאגדו מחדש סביב רעיונות ולא סביב אינטרסים של כוח. וכך, בהתארגנות מחדש תוך מאמץ לבנות מחדש את הציונות הסוציאליסטית האמיתית לקראת סוף המאה העשרים, יש ללכת מהר ככל האפשר לבחירות.

זו הסיבה שאני מציע, לחלופין, אם הכנסת תחליט שלא לדון בנושא זה במליאת הכנסת, שהנושא יועבר לוועדה ולא יוסר מסדר-היום של בית המחוקקים הישראלי.

היו"ר פ. שינמן:
מהי הצעתך?

מאיר פעיל (מוקד):
להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר פ. שינמן:
לפנינו שלוש הצעות: ההצעה של חבר-הכנסת נסים, לכלול את הנושא בסדר-היום של מליאת הכנסת; ההצעה של חבר-הכנסת גיבלבר, שלא לכלול את הנושא בסדר-היום, כלומר להסיר אותו מסדר-היום של המליאה; והצעה של חבר-הכנסת פעיל, להעביר את הנושא לאחת מוועדות הכנסת.

ליאון דיציאן (הליכוד):
אולי נשמע מה נאמר שם?

מתתיהו דרובלס (הליכוד):
לכמה זמן? עוד שבוע?

אברהם גיבלבר (המערך):
מאז קמה ממשלה זו היינו עדים לעבודה מבורכת בכל הנושאים, לרבות בעתות מבחן קשות המדיניות האחרות משותפת במישור המדיני והבטחוני, השלובים יחד. כל מי שציפה להפרת אחדותה של ממשלת ישראל לעת הדיונים בהסכמי-הביניים במארג, כשלא אושרו, ובאוגוסט — כשאושרו; ולעת הדיונים בתקציב המדינה ובתקציב הבטחון — התאכזב מרה. הגם שהיו ניואנסים בנושא זה או זה, קיימה הממשלה את תפקידה באחדות מירבית ובהכרעה דמורקראטית.

יש להצטער על הלהיטות של עסקנים ושוחרי "סקופים", המפריזים ומנפחים כל ניואנס או אי-הבנה או חילוקי-דעות בנושא זה או זה לדרגת משבר, תהום וקרע שאין לאחותו ואין לגשר על פניו, כפי שקרה בענין שלפנינו. אמש באו דבריו של שר הבטחון וטפחו על פניהם.

אני ממליץ לחדול מן הנושא הזה, שום טובה לא תצמח למדינה מן העיסוק בו. עדיף לעסוק בנושאים הכלכליים, החברתיים והמדיניים, ולא להידרש ולהתפתות לניפוח סנסאציות.

אין כאן נושא לדיון בכנסת, ואני מציע לא לכלול את ההצעה בסדר-היום של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:
רשות להצעה לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני בא להציע לכנסת הצעה לחלופין, ואני מדגיש: לחלופין, לזו של חבר-הכנסת נסים. לאמור: אם תחליט הכנסת שלא לדון בנושא במליאת הכנסת, יש לפחות טעם להעביר את הנושא לוועדה מוועדות הכנסת.

ועכשיו נשאלת השאלה: לאיזו ועדה? הוועדה המתאימה ביותר, לפי דעתי, אילו היתה בכנסת ועדת חברים כמו בקיבוץ, היתה ועדת חברים; אבל מאחר שאין ועדת חברים —

ידידיה בארי (הליכוד):
אולי ועדה המטפלת בסעד?

מאיר פעיל (מוקד):
— מאחר שאין ועדה כזאת בכנסת, ניתן להעביר את הנושא לוועדה לביקורת המדינה, או לוועדת החוץ והבטחון, או אולי לוועדת השירותים הציבוריים, או אולי לוועדת החינוך, או אולי לוועדה הכי-מוצלחת — ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אני רוצה לנמק מדוע, לפי דעתי, אסור לכנסת להתעלם מן העניין ויש לדון בו, ולו גם בוועדה בניגוד לסיסמתו של ברל כצנלסון "בזכות המבורכה ובגנות הטיח" נגועות שלוש המפלגות העיקריות

חוברת כ"ח, ישיבה רצ"ד

— הצעה לסדר-היום (שינמן, לבנבראו); הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת (שינמן, מואב, ארבלי-אלמוזלינו); הצעות לסדר-היום (שינמן, מואב, בארי) —

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבנבראו, להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום מול ההצעה שלא לכלול אותו בסדר-היום.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא

— מיעוט

בסדר-היום

בעד ההצעה שלא לכלול את

— רוב

הנושא בסדר-היום

נמנעים

— מיעוט

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה של חבר-הכנסת פעיל להעביר את הנושא לוועדה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה

לא נתקבלה.

אברהם לבנבראו (הרשימה הקומוניסטית החדשה): מי נמנע?

ג. הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

להביא החלטת ועדת הכנסת מיום י"ט באייר תשל"ו — 19 במאי 1976 בעניין הקמת ועדה משותפת לעניין חוק המים.

בתוקף סמכותה לפי סעיף 121 לתקנון הכנסת מח-ליטה ועדת הכנסת כי הוועדה המשותפת הנזכרת בסעיף פ"מ 118.112 ו-241ב(א) לחוק המים, תשי"ט—1958, כפי שתוקן בס"ח 804 מיום 8 באפריל 1976, תהיה מורכבת מ-14 חברי הכנסת — שבעה מבין חברי ועדת הכספים ושבעה מבין חברי ועדת הכלכלה. יושב-ראש הוועדה יהיה מבין חברי ועדת הכספים.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הודעה בשם ועדת הכנסת לחברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

גם אני ביקשתי לנמק את הימנעותנו.

היו"ר פ. שינמן:

אתן לך את רשות הדיבור אחרי דברי חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (מ"מ יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבדת

ד. הצעות לסדר-היום

1. תיפקודה של הממשלה נוכח היחסים בין ראש הממשלה ובין שר הבטחון

נות שירדה, לצערי, אל מתחת לקו האדום. ייתכן מאוד שבשלב מסוים אפשר היה לשקם באופן הד-רגתי את אמינות הממשלה; היום זה כמעט בלתי-אפשרי. לכן המסקנה היום יכולה להיות רק אחת: להגיש הצעת אי-אמון ולבחור בממשלה חדשה, ממ-שלה שתתחיל באמון מלא, באמינות מאקסימאלית, כפי שתתחיל ממשלת רבין לפני שנתים.

ידידיה בארי (הליכוד):

מי מונע מכם להגיש הצעת אי-אמון?

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אני נענה לאתגר. אם תגישו בשם סיעת הלי-כוד הצעת אי-אמון, אנחנו נתמוך בהצעה.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אנחנו חוזרים להצעה הקודמת. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מואב, להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הדברים שהביא כאן חבר-הכנסת משה נסים, בשם סיעת הליכוד, בה-צעה לסדר-היום, הם דברים ידועים ומפורסמים, ואני נני יכול להתנגד למסקנות של חבר-הכנסת משה נסים באשר ליכולת התיפקוד של הממשלה. אבל עיקר הבעיה איננה נושא לדיון בכנסת או בוועדה מועדותיה, הבעיה היא של אמינות הממשלה, אמי-

2. שידורים אנטי-ישראליים בטלוויזיה הישראלית

יונית והישראלית, תמשיך להתעלל בעם ישראל לילה לילה, בלא סוף. לא ייתכן שיורשה לאנשים אלה להשתמש במכשיר הממלכתי הזה, שאנו יצרנו ושהוא על חשבוננו של משלם המסים הישראלי, כדי לשרת את אויבי מדינת ישראל על-ידי עירעור המוראל בישראל ועל-ידי תיאורים מסולפים על ישראל ועל כל מה שקורה בה.

חברי הכנסת, אולי הדבר הפיקאנטי ביותר בכל אותה תופעה הוא ששיר זה נשמע לראשונה, אם אינני טועה — אני אומר וחוזר: אם אינני טועה — נשמע לראשונה בהפגנת 1 במאי של אנשי "מז-קד".

מאיר פעיל (מוקד):

אני מבטיח לך שבאותה עצרת שום איש לא אמר שאת הערבים צריך לגרש, וזה גורם לנוק גדול יותר.

היו"ר פ. שינון:

הוא לא אמר זאת.

אמנון לין (הליכוד):

לא אמרתי זאת.

מאיר פעיל (מוקד):

אני חושב שהצעת חברי-הכנסת לין לגרש את הערבים גורמת נזק פי אלפיים. בכלל, אני תמה על החוצפה של איש כזה.

אמנון לין (הליכוד):

כשאני מדגיש שמדובר הוא בהשתלטות של קבוצת אנשים שולית על הטלוויזיה הישראלית, עלי להציב כי בכנסת הזאת יש לאנשי "מוקד" נציג אחד, וביחד עם אנשי רק"ח הם לא יותר מ-5 אנשים מול 115 נציגי העם. האם ניתן לקבוצה שולית זו לנהל את הטלוויזיה הישראלית ולעצב את דעת-הקהל בעולם?

חברי הכנסת, מדינת ישראל מצויה בעיצומה של מלחמת קיום. זאת מלחמה שנכפתה עלינו ממש ברגע עים שחתמנו על אותה מגילת עצמאות נאורה. יכול אני להגיד בגאווה כי אין בעולם מקרה דומה למקרה שלנו, שעם שנכפתה עליו מלחמת השמדה כדי למנוע את תקומתו במולדתו, עם שהמלחמה הזאת עדיין נמשכת נגדו לאחר שש מערכות, לאחר שהביס את אויביו — התחיל בפעולה כה גדולה לקידום ופיתוח של אלה שהיו בעבר שותפים למגמות של המלחמה הזאת שפרצה עם הקמת מדינת ישראל.

כן, חברי הכנסת, זה עם ישראל, עם המוסר והצדק, עם שלמרות כל הנסיונות להשפיל אותו וזקף את קומתו במולדתו; עם שאין דומה לו בסובלנות ובסלחנות; עם שתמיד ממשיך לקוות, ומנסה לפלס דרכים אל לב שונאיו.

שום שיר, שום מאמר, שום גאון, לא יתא בהם כדי להעלים ולהסתיר את האור הגדול והקידמה העצומה שאנחנו הבאנו על הציבור הערבי בארץ, בנסיבות ששום עם אחר לא התנסה בהן לפנינו. מעולם

היו"ר פ. שינון:

אנחנו עוברים להצעה שהוכרה כדחופה על-ידי יושב-ראש הכנסת והסגנים. יש שתי הצעות בנושא אחד: שידורים אנטי-ישראליים בטלוויזיה הישראלית — הצעה של חברי-הכנסת אמנון לין והצעה של חברי-הכנסת יהודה בן-מאיר. את ההצעה הראשונה יביא חברי-הכנסת אמנון לין.

זלמן שובל (הליכוד):

מה קרה להצעה של חברי-הכנסת גרוסמן? מי החליט לוותר בשבילה?

היו"ר פ. שינון:

תשאל אותה.

אמנון לין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שידורו של השיר "ערבי נשאר ערבי" בתכנית "עלי כותרת" בטלוויזיה הישראלית הוא שיא של פגיעה בכבודו של העם היהודי, הוא פגיעה בכבודם של אלפי אלפים ערבים המשתייכים לחוגי הנאמנים הפעילים יום וליילה לילה נגד החוגים השליליים בישראל. זה מעשה התי-עללות, שאין דומה לו מצד הטלוויזיה הישראלית, בהמוני ישראל. זה מעשה של פגיעה בכבודה של מדינת ישראל על-ידי מכשיר ממלכתי של מדינת ישראל.

חברי הכנסת, מוטב שנהיה גלויים עם עצמנו. אילו, למשל, אותו שיר היה משודר בטלוויזיה של מדינה אחרת, מה היינו אומרים? האם לא היינו זרעקים ומוזעקים את דעת-הקהל בעולם? האם לא היינו רואים בשיר זה השמצה אנטי-ישראלית ואפילו אנטי-שמית? בשמעי את השיר הזה בטלוויזיה הישראלית לחלה עברה בגופי. לא תיארתי לעצמי שאדם שפוי ונבון יוכל להרשות ששיר כזה ישודר בטלוויזיה הישראלית, אלא אם כן מטרה אחת מנחה את מעשיו, והיא — להזיק למדינת ישראל, לחבל בה, לעזור לאויבי ישראל מבחוץ ומבפנים, ולהסית את אזרחי ישראל הערבים נגד המדינה.

חביב שמעוני (המערך):

הוצעתך לגרש את הערבים לא מחבלת במאמצים שלנו?

אמנון לין (הליכוד):

לא הייתי מציע שאנו נערוך כאן מעל במת הכנסת ויכוח עם מחברי השיר הכוזב הזה. מגמת הצעתי היא לדבר אליכם ולנסות לשכנע אתכם, כי, לצערנו, הגיעו הדברים בטלוויזיה הישראלית לכך שלא נשארה לפנינו הברירה אלא לשנות מן היסוד את חוק רשות השידור, ובדחיפות מירבית, להוציא את הטלוויזיה מרשות זו ולהעביר את האחריות להפעלת לידי שר החינוך, הנתון שר הוא לביקורת של הכנסת. זאת חובתנו הלאומית, זאת חובתנו החינוכית לילדינו ולצעירינו ולהמוני ישראל. לא ייתכן, חברי הכנסת, שקבוצת אנשים שולית בחברה הישראלית, שחבריה איבדו זה מכבר את זהותם היהודית, הצ-

לפגיעות של אנשים חסרי אחריות וקליידעת. ולכן אין דרכים יותר מתאימות, חברי הכנסת, לשמירה על הדמוקרטיה מאשר הסכמים והידברות בין המפ" לגות המנהלות את המדינה הזאת ואת הדמוקרטיה הישראלית בכנסת. לכן, בנסיבות של הימים האלה, אין עוד כל הגיון לנסות ולשכנע מדי פעם אותם כתבים ומעצבי תכנית בטלוויזיה הישראלית שצריך לפעול בדרך זו או בדרך זו כדי להעניק גיבוי לעם ישראל במאבקיו הנוראים והקשים וכדי להדוף את התעמולה הערבית העוינת. הדרך היחידה, חברי הכנסת, היא להוציא את האחריות לטלוויזיה מרשות השידור ולהפקידה בידי שר החינוך. דבר זה צריך להיעשות על-ידי חקיקת חוק חדש.

ואני אומר בכל גילויי הלב: יותר נוח לנו, לכו- לנו, להתדיין עם מפלגה זו או זו. לנו, כאנשי האור פובליצי, נוח יותר להתדיין עם הממשלה בקואליציה על עיצוב דרכה של הטלוויזיה הישראלית, על קו הפעולה שלה, מאשר לרדוף אחרי כמה אנשים חסרי אחריות, קליידעת, שלדעתי מערערים את המוראל, או מנסים לערער את המוראל, ומוזיקים לנו נזק כל יסוער בעולם הגדול בעקבות דיווח מסולף על הנ- עשה בישראל.

היור"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת בן-מאיר, שיביא הצ- עה באותו נושא.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מי שצפה כמוני ביום חמישי שעבר בטלוויזיה, ראה איך בטלוויזיה הישראלית, טלוויזיה ממלכתית הממומנת כולה, וביד רחבה מאוד, מכספי משלם המסים, לוקחים את דגל המדינה ומבזים אותה, לוקחים את מגילת העצמאות של מדינת ישראל ורופנים אותה ללעג ולקטש, מצי- גים את העם היהודי כקלגסים אכזריים הרוצחים ער- בים לתיאבון, ומסיתים בגלוי את בני המיעוטים או- רחי ישראל לבגידה ולמרד נגד המדינה.

לא ייאמן כי יסופר. אלמלא ראיתי את השידור הזה במו עיני, לא הייתי מאמין שהטלוויזיה היש- ראלית, עם כל הביקורת שיש לי עליה, יכולה לשי- מש במה לסתתה פרושה, אנטישמית ואנטי-ישראלית. ואני בטוח שאזרחים רבים כמוני בדקו אם המקלט מכוון כראוי או שמא, לא-עלינו, הוא מכוון בטעות לשידורים בעברית מדממשק או לשידורי אש"פ.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לזכות את חברי הכנסת, אלה שלא זכו לראות ולשמע את השי- המללב הזה, בכמה מה"פנינים" היפות, פרי מלאכתו של יונתן גפן — — —

(קריאות: לא צריך, לא צריך.)

מאיר פעיל (מוקד):

אם זה כל כך חמור, מדוע אתה מביא את זה לבמת הכנסת?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני רוצה, אדוני היושב-ראש, שיירשם ב"דברי הכנסת" מה שודר לטלוויזיה הישראלית.

לא שאלנו את עצמנו, חברי הכנסת, מה המדינה נתנה ונתנת לערביי ישראל, ומה הציבור הזה נותן למ- דינת ישראל. תמיד התעלמנו מן השאלה הזאת, ביד- ענו כי מחובתנו להמשיך לפעול לקידום, לחזק את החוגים החיוביים, כדי ליצור אווירה שתוכל לאפשר יתר הבנה ודו-קיום בין יהודים לערבים בארץ.

אולם, חברי הכנסת, האומנם כבר הגענו אל הנ- חלה ואל המנוחה? האם פסקה מלחמת ארצות ערב נגדנו? האם בוטלה הדוקטרינה של השמדת מדינת ישראל בארצות ערב? האם אין זה מתפקידה הרא- שון של הטלוויזיה הישראלית בנסיבות כאלה לראות את עצמה מכשיר המסייע לעם בישראל במלחמתו על עצם קיומו? האין זה מתפקידה של הטלוויזיה היש- ראלית להתייצב בראש המערכה הישראלית נגד הת- עמולה העוינת, האימה, המנוהלת נגדנו על-ידי מעצבי המלחמה נגדנו בארצות ערב וברוסיה הסובייטית?

חברי הכנסת, שימו ידכם על לבכם, ותשאלו את עצמכם: האם משרתת הטלוויזיה את מאבקיו של עם ישראל ומדינת ישראל? האם היא מוסיפה לחיטול רוח העם? צר לי לקבוע, חברי הכנסת, כי קבוצה מסוימת של אנשים חסרי אחריות, קליידעת, בטל- וויזיה הישראלית הפכו את הטלוויזיה למכשיר הנ- שרת, למעשה, את הלוחמה הפסיכולוגית של אויבי ישראל השואפים לערער את המוראל בישראל כדי לאפשר את הכניעה במישור המדיני, ואולי גם הצבאי.

אחת הדוגמאות המזעזעות, חברי הכנסת: באות- יום שבו נהרגה הצעירה משכם, בעקבות תקרית מז- ערת — כאן בירושלים היתה הלוויה של אם לבת בת תשעה ימים, אשר נאבקה על חייה בעקבות הפי- צוץ האומלל שהיה ברחוב בירושלים, בעלה של אי- תה אם, של אותה אשה, הובל על גלגלים, כולו שרוף, ואני שואל את עצמי: היכן היתה הטלוויזיה היש- ראלית? האם זה לא היה ראוי להיות משודר, גם בישראל וגם מחוצה לה? אני יודע איפה היתה הט- לוויזיה הישראלית: הכתבים שלה, הצלמים שלה, הת- רוצצו ברחובות כדי לחפש צמיגים בוערים וכדי ללכת אחרי גבם של חיילים בישראל כדי לצלם איך זור- קים עליהם אבנים והם מתגוננים בחוסר-און, כי אסור להם להגיב כפי שצריך נגד הפורעים. זאת עשתה הטלוויזיה הישראלית באותו יום, אני טוען שזהו סי- לוף של האמת ושל המציאות במדינת ישראל.

אני פונה אליכם, חברי הכנסת, על כל סיעו- תיכם: זיכרו, כאשר חוקקנו את חוק רשות השידור רצינו להקים מסגרת שתהיה משוחררת מן המאבקים המפלגתיים שבין הסיעות בכנסת ובעם. אלא שהת- ברר, לצערנו, שהיינו תמימים: כי תמיד הגיוני יותר שהמפלגות בכנסת יגיעו ביניהן להבנה ולהסכמה על קו הפעולה של הטלוויזיה ועל דרכה של ההסברה בישראל מאשר להשאיר את שיקול-הדעת בידי אנ- שים שלא מוטלת עליהם כל אחריות לגורלה של המדינה הזאת ולהמשיך בניינה של המדינה הצינונית הזאת, הוברר, חברי הכנסת, שגם הדמוקרטיה — שכולנו כל כך דואגים לחוקה, להישראותה ולשל- מותה — גם עליה צריך לשמור היטב מפני קלי- דעת, מחוסרי אחריות. אין כמו הדמוקרטיה רגישה

גענו אליו ביום חמישי שעבר בתכנית "עלי כותרת" — לזה לא ציינו שנגיע.

הייתי רוצה לשאול את שר החוץ, חבל שהוא איננו כאן. יש כאן דווקא שר החוץ לשעבר, אולי הוא יכול לעזור לנו. איוו מחאה דיפלומאטית חריפה היתה ישראל מגישה לממשלת בריטניה אילו שיר דורי הבי.בי.סי. היו משדרים את השיר הזה, שכל כולו השמצה גסה נגד מדינת ישראל, נגד צה"ל ונגד העם היהודי?

אדוני היושב-ראש, אני מציע שלא נטשטש את הנושא. אסור לטשטש אותו. להיפך. הייתי קורא את זה שלוש פעמים, שכל חבר כנסת יעשה חשבון עם מצפוננו. אנו נושאים באחריות לנושא, שר החינוך נושא באחריות פארלאמנטארית לפנינו על הנושא הזה, אבל כולנו, כאחראים למדינה, נושאים באחריות לכך שדבר כזה נעשה. אני רוצה שנבהיר לעצמנו בגלוי במה מדובר ובמה לא מדובר, כדי שלא נטשטש; א. אין כאן שאלה של דמוקראטיה. מי שאומר שיש כאן שאלה של דמוקראטיה, מסלף מדעת.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
— זה טעם טוב.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
זה מעבר לזה. אני יליד ארצות-הברית והייתי הרבה שנים בארצות-הברית. ארצות-הברית היא דמורקראטיה, אין לה מה להתבייש בדמוקראטיה שלה. שם קיימות רשתות טלוויזיה עצמאיות, לא ממלכתיות ולא ממומנות אף לא באגורה שחוקה אחת מכספי ציבורי. יש פה אנשים שהיו בארצות-הברית. האם מישהו מעלה על דעתו שתחנת טלוויזיה אמריקנית כלשהי היתה פוגעת במגילת העצמאות של ארצות-הברית, בחוקה של ארצות-הברית? האם מישהו מעלה על הדעת שבארצות-הברית בטלוויזיה עצמאית היה קם מוקיון וקורא קטעים ממגילת העצמאות, ואחר כך בחיך ציני ובקול לועג היה אומר "וערבי נשאר ערבי"? אני שואל, אדוני היושב-ראש, מה פירוש הדמוקראטיה? האם אין שום דבר, שום סמל לאומי — לא אגיד שהוא קדוש; יש פה אנשים שלא כל כך מכירים במושג של קדושה לחיים. זה מושג של יהדות, ככתוב "קדושים יהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם" — האם אין דבר בעל ערך, דבר שהוא יקר, דבר שלא מבוים אותו? אני חושב שיש דברים כאלה. בכל מדינה חייבים להיות דברים כאלה, ואין בכך פגיעה בדמוקראטיה. זה יסוד אלמנטרי של בריאות הנפש הלאומית —

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קריאת-ביניים)

— יש מדינה, יש דגל, יש מגילת עצמאות וגם התנ"ך, אלה הם דברים שלא פוגעים בהם, גם לא בשם הבידור הקלוקל.

ובכן, הטלוויזיה זה לא עתון. עתון זה משהו אחר. יכול יונתן גפן לכתוב בכל עתון מה שהוא רוצה. הוא כתב בעתון גדול ונכבד, והעתון החליט שאין שם מקום בשבילו. הוא יכול לכתוב בשבוע

היו"ר פ. שינמן:
חבר-הכנסת בן-מאיר, הייתי מציע שתצרף זאת לפרוטוקול בלי שתבטא זאת.

מאיר פעיל (מוקד):
זו הוכחה שזה לא כל כך גורא, אם אתה מוכן להביא את זה ל"דברי הכנסת".

היו"ר פ. שינמן:
אני מצטער, חבר-הכנסת בן-מאיר, איננו יכול לצרף את השיר לפרוטוקול.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אני רוצה לקרוא את הדברים. אני רוצה שחברי הכנסת וגם שר החינוך ישמעו מה משדרים בטל-וויזיה הישראלית, הממומנת על-ידי כספי הציבור. יש פוט הציבור ויקרא את "דברי הכנסת", בכאב לב.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
אתה משרת את מי שעשה זאת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
לא. מי ששיר את הדברים שידר אותם לפני מיליוני צופים. אילו זה לא היה משודר, לא הייתי קורא. אבל לאחר שזה שודר לפני עולם ומלואו, אני רוצה שחברי הכנסת מכל חלקי הבית ישמעו:

"ביום ששי בשש, כאשר אנו ישנים, נותנים להם סרטים מעצבנים. מרשים להם לקלוט ירדן, שיתבדרו. ואם יורים אז באוויר, שיתפורו. ואם אחד נופל, אז בטח הוא ציפור. מעניין, בהפגנות של אחרים לא תשמע על אסון. מרשים להם להיות מיעוט וזעם בארץ לא-להם. אתם ערבים שלנו, ערבים טובים. אם אנו יורים עליכם קצת, זה בגלל שאתם קרובים. כל כך קרובים. אז תחליפו נושא ותחפשו מחסה כי אנו יורים. כדאי שנדע. החמור אוהב עבודה, השמן מפחד מגלידה, לילה מביא כוכבים, וערבי נשאר ערבי".

אדוני היושב-ראש, היינו עדים לקטעים חמורים מאוד בטלוויזיה הישראלית.

(חבר-הכנסת י. גולן קורא קריאת-ביניים)

חבר-הכנסת גולן, האמן לי שהעניין רציני מדי. זה חתך לי בלב, וגם לך זה חתך בלב. אתה יודע את זה.

היינו עדים לקטעים חמורים מאוד בטלוויזיה בתכנית "ניקוי ראש", ששר החינוך החליט שהמפיק ראוי לקבל פרס ישראל. שמענו מעל גלי האתר, אדוני היושב-ראש, של הטלוויזיה הישראלית שישיראל עומדת לפתוח במלחמה נגד סוריה בגלל הבעיות הפנימיות שלנו.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
זה היה מוזן.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
נכון. זה היה מוזן. זו הבשורה שהטלוויזיה הישראלית הביאה לעשרות אלפי אמהות שבניהן עומדים על הגבול. אבל לשיא רקבון והתדרדרות כזה שה-

זה ריפוי בעיסוק, אך ודאי שהטלוויזיה הישראלית היא לא המקום לתראפיה מסוג זה.

ואחרון, אדוני היושב-ראש, זו גם לא שאלה של איזון. אני מתאר לי ששר החינוך יקשור את זה בשאלת האיזון. מי שקושר את זה בשאלת האיזון אינו מתחיל להבין מה היה כאן. שמענו דברים מורזים: שאיננו את השיר עם דבריו היפים והנוגעים ללב של אלוף זורע. נדמה לי שגם שמעתי שמנהל הטלוויזיה אמר שאיננו את זה עם שיר יפה של נעמי שמר שישדרו מחר.

מאיר פעיל (מוקד):

מדוע?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אסביר לך, אם רק תקשיב.

מאיר פעיל (מוקד):

חסלח לי — — —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אינני סולח לך.

יש בטלוויזיה בעיות של איזון, איזון בתדשות, איזון בתכניות היום. ואני יודע שאנשים בטלוויזיה עושים מאמצים גדולים להגיע לאיזון זה. אני יודע שלא תמיד נמצא האיזון. חברה-הכנסת לין הביא דוגמה טובה. אני הבאתי לפני מי שהבאתי דוגמה של טעות בשיקול, כיצד באותו יום שני הראו בטל-וויזיה את ההלוויה של הצעירה שנהרגה בשכם כתור-צאה מהתפרעויות — ואנו מצטערים על כך — ולא הראו הלוויה אחרת, שהתקיימה באותו יום, של אשה צעירה עולה חדשה שנהרגה בהתקפה הרצחנית של אירגוני הטרור והשאירה ילדה בת 19 ימים, ובעלה בא להלוויה בכסא גלגלים, כולו שרוף מאותו מעשה חבלה. זו טעות בשיקול. זה יכול לקרות. בני-אדם הם רק בני-אדם. אבל אלה דברים שאפשר לתקנם.

לעומת זאת, אדוני היושב-ראש, יש דברים שהם מוקצים מחמת מאוס. שום דבר אינו יכול לאזן אותם, כי אין להם כל מקום בחברה הישראלית, ובוודאי לא בטלוויזיה הישראלית, שהיא טלוויזיה ממלכתית.

יש חוק רשות השידור, וצריך לקיים אותו. חוק רשות השידור אומר מה צריך לשדר בטלוויזיה, אילו תכניות צריך לשדר. וזה לשון החוק: "לשקף את חיי המדינה, מאבקה, יצירתה והישגיה; לטפח אורחות טובה; לחזק את הקשר עם המורשה היהודית וערכיה ולהעמיק את ידיעתה; לשקף את חייהם ונבי-סי תרבותם של כל שבטי העם מן הארצות השכנות; להרחיב את ההשכלה ולהפיץ דעת; לשקף את חיי היהודים בתפוצות הגולה; לקדם את מטרות החינוך הממלכתי כמתואר בחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג—1953; לקדם את היצירה העברית והישראלית; לקיים שי-דורים בשפה הערבית לצרכיה של האוכלוסיה הדו-כרת ערבית ושידורים לקידום ההכנה והשלום עם המדינות השכנות בהתאם למגמות היסוד של המדי-דינה".

עונים, ואז מי שרוצה לקנות, יקנה, ומי שלא רוצה, לא יקנה. האזרח יבחר. אבל הטלוויזיה היא ציבורית, ממלכתית, ושם לא יכול להיות שאיש הישר בעיניו יעשה, ולא יכול להיות שאפשר לירוק על הכל בשם הבידור והדמוקרטיה. אין זו שאלה של דמוקרטיה ואפילו לא שאלה של אנארכיה. מה שקרה ביום חמישי שעבר זה הפקרות מן הסוג הגרוע ביותר.

משה נסים (הליכוד):

זו דמוקרטיה פעילה. אינך מכיר את הביטוי הזה?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

נכון. זו גם לא בעיה של סאטירה. אין למה ששודר ביום חמישי ולסאטירה אמיתית ולא כלום. השיר "ערבי נשאר ערבי" אינו בתחום הסאטירה אלא יותר בתחום הפאתולוגיה. השיר הזה יכול להיות רק פרי של מחשבה פאתולוגית, חולנית. השאלה היא האם הטלוויזיה היא במה לזה. לא חסרות בחיינו תופעות שאפשר לערוך בטלוויזיה סאטירה טובה, קור-לעת, חדה ומעניינת מהן ועליהן.

מאיר פעיל (מוקד):

מה זה סאטירה טובה? זו שנראית לך.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אל תפריע לי.

מאיר פעיל (מוקד):

בהחלט אפריע לך, כי אתה תופעה פאתולוגית חמורה יותר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

כולנו אוהבים ומעריכים סאטירה טובה. אין עם כמו העם היהודי שיוודע לצחוק מעצמו. ומה לנו ה"כחה טובה יותר מאפרים קישון, אשר במשך יותר מעשרים שנה מגיש לנו מדי שבוע בשבוע, ואפילו מדי יום ביומו, סאטירה יפה, מצויינת, קולעת, שזוכה להערכה של עם שלם — — —

(חברה-הכנסת מ. פעיל קורא קריאת-ביניים)

— ולהוקרה בכל רחבי העולם, סאטירה החודרת לכל מיני פינות בחיינו, ללא רתיעה — — —

עקיבא נוף (הליכוד):

חברה-הכנסת פעיל, אתה מסכים עם הביטוי "ערבי נשאר ערבי"?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אל תשאל אותו. הוא מייצג בקושי אחוז אחד של הציבור.

אמנון ליו (הליכוד):

חברה-הכנסת פעיל, לא שומעים אותך ממילא. מה אתה מדבר?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

— אבל בכל זאת בלי שנאה עצמית חולנית, בלי תתבוזות זולה. או יכול להיות שבשבילי מר גפן

לך, אדוני שר החינוך, העם והציבור בישראל לא יתקבלו עמך כך שהטלוויזיה תהפוך לבמה להסתה אנטי-ישראלית. בשום פנים ואופן לא נשלם עם זה ולא נישא בזה. ועליך מוטל התפקיד לומר מה אתה עומד לעשות כדי לתקן את הדברים, ולא רק להגיד שהיתה שגיאה. אם מישוהו אינו מסוגל למלא את התפקיד שם —

אליעזר שוסטק (הליכוד):

יש מקום להעמדה למשפט, כי זו היתה הסתה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

זו הסתה וזו עבירה על החוק. אנו רוצים לדעת מה הצעדים שיינקו נגד מי שאישר את התכנית. אדם זה אינו ראוי לעבוד בשום תפקיד בטלוויזיה הישראלית. אדם שיכול היה לראות את השיר ול- אשר אותו לשידור —

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קרי- את-ביניים)

כל אחד זכאי לכתוב כעולה על רוחו, וכל עתון זכאי לפרסם. הטלוויזיה הישראלית חייבת בשיקול-דעת.

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קרי- את-ביניים)

אמנון לין (הליכוד):

חבר-הכנסת פעיל, אם תמשיך להפריע — אתה יודע שלא תוכל להמשיך לדבר בכנסת?

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קרי- את-ביניים)

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אל תאיים. אין שום ממשות מאחורי כל ההפ- רעות שלך, כי אתה אינך מייצג שום דבר. אני רוצה לסיים בציטטה ממאמר שנתפרסם ב- "מעריב" לפני יומיים עליידי יאיר בורלא. ואני מפנה את הציטטה לא רק לירון לונדון —

משה נסים (הליכוד):

מאמר זה תכנים ל"דברי הכנסת".

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אעשה זאת, ואולי זה יתקן את הטעם הרע של השיר עצמו. ואני מפנה את הדברים שבציטטה לשר החינוך ולכל אנשי הטלוויזיה. ואלה דבריו של יאיר בורלא באותו מאמר:

"ודבר אחרון לירון לונדון. בקש שיקרינו לך עוד הפעם את רגעי סיומה של תכניתך. שמע היטב את דבריו האחרונים ושל מאיר זורע. הבט היטב היטב בפניו, ואז תיווכח לדעת כמה קטנים ועלובים —

מאיר פעיל (מוקד):

לאיזה עמק-הבכא אתה רוצה להוריד אותנו?

אמנון לין (הליכוד):

חבר-הכנסת פעיל, אינך מתבייש?

כל אלה מופיעים בחוק, ויואיל שר החינוך להו- דיע במסגרת איזה סעיף היה משבץ —

אליעזר שוסטק (הליכוד):
אזרחות טובה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

ואולי במסגרת השידורים לקידום ההבנה והש- לום...

מאיר פעיל (מוקד):

זו היתה הטפה למדינה שתקיים את מגילת העצ- מאות שלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

לכן אמרו באותה תכנית שהערכים יצטרכו, כנר- אה, לכתוב מגילת עצמאות שלהם? זו הסתה גלויה למרד.

אדוני היושב-ראש, לאחר חורבן הבית הזהירו או- תנו חכמינו ז"ל מהתנבא. אינני רוצה להתנבא מה ישיב שר החינוך והתרבות. אבל שמעתי דבריו של שר החינוך והתרבות בהודמנויות רבות. אני משער ששר החינוך והתרבות יסביר את החוק ואת רשות השידור. ואני אומר: כל אלה אינם עונים על העניין. אני חושב שהכנסת לא תוכל להשלים עוד עם דב- רים אלה. אם רשות השידור איננה יכולה למלא תפ- קידה, תפטר אותה ותמנה חדשה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

יש לכם נציגים שם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אז מה, אם יש לנו נציגים? הנציגים שלנו לו- חמים נגד הדבר הזה. אבל מועצת רשות השידור אינה קובעת ולא כלום, הוועד המנהל אינו קובע ולא כלום, ושום איש אינו משתלט על הדברים. מנכ"ל רשות השידור מר לבני, שאני מעריך אותו — או שהוא מסוגל להשתלט על רשות השידור או שית- פטר.

מאיר פעיל (מוקד):

מה אתה רוצה, להפוך את הטלוויזיה ל"פראב- דה"?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני בטוח ששר החינוך והתרבות סולד משידור זה כמוני. אבל מישוהו צריך להיות אחראי. אנשי כלי התקשורת מרבים לדבר על אחריות מיניסטריאלית. מי בטלוויזיה יתן את הדין? הוועד המנהל החליט שזו היתה טעות. מי אישר את הדבר הזה? מי אישר את התועבה הזאת? מי יתן את הדין? איך אפשר שלא יתנו את הדין, לית דין ולית דיין? אם צריך לשנות את החוק, נשנה את החוק. חוק זה איננו יסוד הדמוקרטיה. שר החינוך חייב לומר לכנסת מה הוא עומד לעשות. שר החינוך נושא באחריות פארלאמנ- טארית לעניין זה. לא הפקיעו את רשות השידור מת- חום האחריות הפארלאמנטארית.

אדוני שר החינוך, לא ארחיב את הדיבור, כי אני מקווה שהדברים יבואו על תיקונם. אבל אני אומר

חוברת כ"ח, ישיבה רצ"ד

— הצעות לסדר-היום (בן-מאיר, שוטק, פעיל, לין, שינמן, ארבל-אלמוזלינו, ידלון, נוף) —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, אני קורא מחדש את הציטאטה — — —

אליעזר שוטק (הליכוד):

חבר-הכנסת פעיל, מה אתה מחניף כל כך לטל וויזיה?

מאיר פעיל (מוקד):

כדי שתמשיך לא להזמין אותי.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אתה והטלוויזיה — מצא מין את מינו. המטרה מצאה את הצ'מפיון המתאים.

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קריאת-ביניים)

אמנון לין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר שאדם אחד ישלט על הכנסת, אדם בלתי-אחראי.

מאיר פעיל (מוקד):

הנה האדם האחראי.

היו"ר מ. שינמן:

חבר-הכנסת פעיל, עליך להפסיק את קריאות-הביניים.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים בציטאטה, ואני קורא אותה מתחילתה:

"ודבר אחרון לירון לונדון. בקש שיקרינו לך עוד הפעם את רגעי סיומה של תכניתך. שמע היטב את דבריו האחרונים של מאיר זורע — — —

מאיר פעיל (מוקד):

מאיר זורע — — —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

של נעליך מעל רגליך כאשר אתה מדבר על מאיר זורע. אתה יכול ללמוד ממנו הרבה על פאטריסיות ועל נאמנות. הלוואי והיית מגיע לקרסוליו.

אני ממשיך בציטאטה: "שמע היטב את דבריו האחרונים של מאיר זורע, הבט היטב היטב בפניו, ואז תיווכח לדעת כמה קטנים ועלובים הכירכורים השפויים, האובייקטיביים, שלכם אל מול גדולתו ועוצמתו המוסרית של אב נפלא, אדם שלם ויהודי גאה. אולי תבין אז כי הוא מייצג את דמותם האמיתית של טובי העם היושב בציון, וכנגד שכמותם אין לכם תקווה."

מאיר פעיל (מוקד):

מי קובע מי אמיתי?

היו"ר מ. שינמן:

שר החינוך והתרבות ישיב על שתי ההצעות לסדר-היום של חבר-הכנסת לין ושל חבר-הכנסת בן-מאיר.

מאיר פעיל (מוקד):

אילו שיטות אתה מציג, חבר-הכנסת בן-מאיר? אתה לומד מן הסובייטים את השיטות האלה? התיישר לך.

היו"ר מ. שינמן:

אבקש לאפשר לשר החינוך והתרבות לומר את דבריו. חבר-הכנסת פעיל, תפסיק להיות פעיל.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

חבר-הכנסת פעיל, איזה מין נוסח דיבור הוא זה?

מאיר פעיל (מוקד):

פה יש מערכה ממדרגה ראשונה — מערכה על חוק הטלוויזיה. חבר-הכנסת בן-מאיר, עוד מעט ישרימו אותך להיות עורך ה"איוווסטה".

היו"ר מ. שינמן:

חבר-הכנסת פעיל, אולי תשב ותפסיק להפריע? אצטרך לקרוא אותך לסדר.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

באמת הגיע הזמן.

היו"ר מ. שינמן:

בבקשה, כבוד השר.

שר-החינוך והתרבות א. ידלון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הבעיה העולה הפעם איננה בהחלט בעיה של איזון. אני עוד אגיע בסיום דברי לסוגיה של החוק, לא שיניתי את דעתי. אינני גורס רשות שידור ממשלתית — אני גורס רשות שידור ממלכתית, עצמאית, שיש עליה בהחלט פיקוח על-פי הפרוצדורה וכפי שנקבע בחוק. יכור לים פה ושם לתקן משהו בסדרי הפיקוח, אבל אינני מציג לראות את הפתרון בטלוויזיה ממשלתית. המצב הקיים, שיש טלוויזיה עצמאית והשר הממונה על בייצוע החוק מוגבלות סמכויותיו — אם כי הוא חייב גם להנחות או למתוח ביקורת על רשות השידור — המצב הקיים הזה הוא ביסודו מצב נכון.

אולם, כפי שאמרתי, הבעיה הפעם איננה בעיה של איזון. לא ראיתי את השידור כולו. לא הייתי זקוק לשמוע את השר מעל במת הכנסת. קראתי או-תו ב"ידיעות אחרונות", ונראה שהוא הודפס שם במדויק.

עקיבא נוף (הליכוד):

מדוע לא ביקשת את הטקסט במלואו כאשר העניין עלה? מדוע אתה צריך להזדקק לעיתונים בנושא כזה?

שר-החינוך והתרבות א. ידלון:

אוי, מדוע.

אני רוצה לומר: אם זה השר, הרי עם כל הצורך בסאטירה בחברה הישראלית — וחסרה לנו סאטירה ראויה לשמה — עם כל הצורך בחשבון-נפש ובסאטירה גם באשר לבעיות המגזר הערבי ביש-ראל; עם כל הבנתו לכוונה הסאטירית הבסיסית שהנה חתה את המחבר — השר היה כתוב בטעם רע. חוד הליגלוג שלו אינו מופנה, למעשה, נגד התבטאויות — אין לי ביטוי עברי, אבל בלועזית

"ט אייר תשל"ו (19 מאי 1976)
— הצעות לסדר-היום (ידליו, שוסטק, בן-מאיר, ארבל-אלמוזלינו, דיציאן, רונן, לין, ג. כהן, שמעוני, נסים, שינמן) —

קוראים לזה "קסנופוביות" — אלא חוד הליגלוג מופנה אל הסמלים הלאומיים. אין בשיר הגינות לגבי עובדות — הרמז כאילו יורים בכוונה בערבי שלי, זה דבר חסר שחר.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
זוהי הסתה.

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

אם אנשי הטלוויזיה רוצים למשוך תשומת-לב על-ידי פרובוקציות, הם משיגים את מטרם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
הם רוצים לקבל את "פרס ישראל".

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:
השאלה אם זוהי מטרת הטלוויזיה.

(חברי הכנסת מ. פעיל קורא קרי-את-ביניים)

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
לא, קל יותר לקבל "פרס ישראל" מאשר להיות חבר כנסת.

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

אין שום ספק ששידור השיר הזה היה משגה.

ליאון דיציאן (הליכוד):

זה לא היה משגה, זו היתה חבלה מכוונת.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

זה היה בודון ולא בשוגג.

אליעזר רונן (המערך):

מדוע לא תירו בהם?

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

השידור הזה היה טעות. אני שמח שאני יכול להזהרות עם עמדת הוועד המנהל של רשות השידור, כי באשר למשגה שבשידור הזה לא היו חילוקי-דעות בישיבת הוועד המנהל של רשות השידור, שהתקיימה ב-16 מאי 1976. גם חברי הנהלת הרשות שנכחו בישיבה הסכימו להערכה זו.

מלבד הוצאת משפט על העבר, אני שמח שעלה מתוך הדיון כי תהיה הקפדה ובקרה בעתיד, לבל יישנו דברים ממין זה. מכיוון שאין בין ראשי רשות השידור מי שמצדיק בדיעבד את שידור הפזמון, אינני רואה בנושא זה חילוקי תפיסות לגבי דרך פעולתה של רשות שידור ממלכתית אלא מעידה של העושים במלאכה.

אינני יכול להתעלם מן ההדים שהיו לדבר, וש-עולה מהם כי יש לתקן את חוק רשות השידור. אני מודה שהגיעו למשרדי תלונות של צופים ואזרחים רבים, ועלי להוסיף: מה שכואב לי אולי יותר מכל הוא שדווקא הציבור הערבי נפגע קשה מאוד מן התכ-נית הזאת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
בוודאי, בצדק.

אמנון לין (הליכוד):
זה ציבור גדול.

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

אני יודע. יש לי סיסמוגרף של פניות מן הציבור, של טלפונים, של מכתבים, של התערורות דעת-קהל, ואני מכבד את זה.

לכן אני מבין ששאלת תיקון החוק עולה על סדר-היום שלנו, אבל אני אומר: אני לא רואה מה ישנה פה תיקון החוק. כיום, על-פי החוק הקיים, יש לנו גוף ציבורי, מליאת רשות השידור, ועד מנהל שמינה תה הממשלה ושיש לו כל הסמכויות לטפל בעניינים האלה לפי החוק הקיים. אני שמח שחברי-הכנסת בן-מאיר קרא את המטרות הנפלאות הקיימות בחוק. אין שום ספק, ואני חוזר על זה בפעם גורפת, כי חובה על רשות השידור למלא את החוק.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אבל הם לא עושים זאת; הם עושים את ההיפך.

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

א-אפשר לומר שהם לא עושים; אולי הם לא עושים די.

בחוק נאמר בפירוש שיש צורך לשקף את חיי המדינה, את יצירתה ואת הישגיה, לא דובר על חול-שותיה, אבל אני לא מתנגד לכך; אלא יש להראות זאת בפרופורציות נכונות, לא בעיוות הדמות ולא בראי עקום.

גאולה כהן (הליכוד):

כשהם פועלים נגד זה, יש לך סמכויות.

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

לשר אין סמכות להיות צנזור, ואינני מציע לכם להעניק לשר סמכות כזאת.

גאולה כהן (הליכוד):

אין מדובר בצנזורה; צריך פשוט לפטר בחור כזה.

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

יש סמכות למנות מליאת רשות השידור שיכולה לדון בכל העניין.

אמנון לין (הליכוד):

אבל היא איננה יכולה להתמודד עם זה.

חביב שמעוני (המערך):

בכל יתר הדברים אין אתם סומכים על השרים — דווקא בזה תסמכו? איוו צביעות היא זאת?

שר-החינוך-והתרבות א. ידליו:

אודה לכם אם תאפשרו לי להמשיך בדברי. אינני יכול כך.

משה נסים (הליכוד):

זה חלק מן הסיסמוגרף. כדאי לכם לדעת.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אתם השמעתם את הצעותיכם, תנו לשר להשיב.

אמנון לין (הליכוד):

אדוני השר, אני מעדיף קונסנסוס אתך מאשר — — —

(חברת-הכנסת ג. כהן קוראת קריאת-ביניים)

שר-החינוך והתרבות א. ידליו:

חכי, תגיעי לשלטון ותגיישי הצעת חוק. למה לך לשנות אותו כבר עכשיו?

ובכן, כפי שאני אומר, יש גופים ציבוריים מגוונים, בדיוק כמו שהכנסת מגוונת מבחינה ציבורית ופוליטית. ויש להם סמכויות לטפל בעניינים כגון אלה לפי החוק הקיים. ההוכחה היא אותו דיון שאני מדווח עליו לכנסת, שהוא תופס את עניין השידור שעליו מדובר תפיסה שאינה נבדלת מתפיסתי שלי. ואם במקום המוסדות הציבוריים האלה — — —

אליעזר שוטק (הליכוד):

מה היתה המסקנה של אותו גוף?

שר-החינוך והתרבות א. ידליו:

תן לי לגמור. הרי רק התחלתי. אי-אפשר להעיר אחרי כל משפט. תשמע קטע ואחר כך תקרא קריאת-ביניים. באמת יש גבול. תן לי להגיד דבר שלם, ותקבל תשובה לשאלות שלך. אם לא תקבל, יהיה לך זמן לקריאות-ביניים. אינני גומר משפט, לא שם נקודה — וכבר יש ויכוח. צריך איזו שהיא תרבות של נימוס, גם אם זה מסעיר. באמת זה בלתי-אפשרי.

ובכן, אם יבואו במקום מוסדות רשות השידור הממשלה או איזו ועדה מטעם הממשלה — כי סוף סוף איננו ממנים שר שיהיה עורך השידורים — אינני חושב שזה יהיה טוב. לא דווקא שר החינוך צריך להיות השר הממונה. היו תקופות — אני דווקא מקנא בשרי החינוך של אותם ימים, שלא הוטלה עליהם המשימה לעסוק בענייני רשות השידור. אינני חושב שיהיה טוב שבמקום מוסדות ציבוריים מגוונים תבוא הממשלה או ועדה מטעמה. כל ממשלה בישראל, מכל מקום הממשלות שהיו עד עכשיו, מינו לוועד המנהל גם חברים השייכים לציבורית, פוליטית — אינני אומר אירגונית — למפלגות אופוזיציוניות. לא התמנה במדינת ישראל מעולם ועד מנהל שהיה זהה עם קואליציה זו או זו. התמנו נציגי כל הזרמים. אז מה יתן השינוי בחוק שיטיל את האחריות של העריכה של שר או על ועדה מטעמו? לעומת זאת יש חסרונות מבחינה של חיים דמוקראטיים בהכנסת כלי תקשורת ממלכתי לאדמיניסטרציה של המדינה.

אני חושב שהמטרות המוגדרות בחוק מוגדרות ב־אופן נכון. אני חושב שהוועד המנהל חייב למלא את תפקידו, יכול למלא את תפקידו, הוא איננו צריך להסס. אם חסרות לו סמכויות, חברת-הכנסת שוטק, על זה אפשר לחשוב. אינני בטוח שחסרות לו סמכויות, לא סמכויות של עריכה, לא סמכויות של סאנקציות. אינני בטוח שחסרות לו סמכויות, ויש לו יותר זמן מאשר לשר.

אמנון לין (הליכוד):

למה לא הפעיל אותו?

שר-החינוך והתרבות א. ידליו:

עובדה שהוא דן, ודעתו אינה שונה מדעתי.

עם זאת, אם שואלים מה אני מתכוון לעשות, יש לי אמון בוועד המנהל והוא יכול לעשות את תפקידו, אבל אני רוצה לבקש ממנו, ואני מתכוון לפנות אל יושב-ראש רשות השידור, לקיים דיון מיוחד בוועד המנהל על נושא התכנים של מישדרי הטל-וויזיה ואופים ועל דרכי הפיקוח. יש בהחלט מקום לבדוק את דרכי הקשר בין הוועד המנהל לבין המחלקות בטלוויזיה, את מידת השפעתו של הוועד המנהל על עיצוב המגמות והתכנים ואת מידת המודעות של עובדי הטלוויזיה להיותם מבצעי מדיניותו של הוועד המנהל וכפופים להנחיותיו. אני חושב בהחלט שיש להגביר ביקורת ועריכה על תכנית מלכתחילה. זה עדיף על הודיה בטעות בדיעבד, אם כי טעות לעולם חוזרת, תמיד יכולה להיות טעות. שלא יהיה מקום לטעות: יש לי אמון בוועד המנהל; אין לי סמכות היום, על-פי החוק, לפטר ועד מנהל. יש לי סמכות, על-פי החוק, להציע לממשלה להעביר את מנכ"ל רשות השידור מתפקידו. זו אחת הסמכויות העומדות לרשות שר החינוך. אבל אינני מתכוון לעשות זאת, כי יש לי אמון במנכ"ל.

אני יודע שמוטלת משימה קשה גם על הוועד המנהל וגם על המנכ"ל. אולי בדיון זה יתברר להם שחסרות להם סמכויות, ואז אהיה מוכן ליוזם חקיקה או להיענות ליוזמת חקיקה. אם הוועד המנהל, שיש לי אמון בו, שהוא מגוון ויש לו אנשים רציניים, יגיע למסקנה, לאחר הדיון שאני עומד לבקש, שחירות לו סמכויות — יש מקום לבדוק זאת, אבל לא בכיוון של הפיכת טלוויזיה ממלכתית, ציבורית, עצמאית, לטלוויזיה המנוהלת על-ידי שר ישירות או על-ידי משרד ממשלתי.

אדוני היושב-ראש, המלצתי היא להעביר את הנושאים האלה לדיון בוועדה. ועדת החינוך והתרבות עוסקת כבר בכמה וכמה סוגיות הנוגעות למדיניות השידורים. אין לי שום ספק שהמלצות של ועדת הכנסת, כשתתקבלנה בוועדת הכנסת בקונסנסוס — אני אומר זאת לחברת-הכנסת לין שדיבר על החשיבות של ה־קונסנסוס — בהחלט תשמשנה הנחיות לכל שר ממונה. אין בזה שום ספק. אבל הבעיות הן מסובכות וקשות, כי אנחנו רוצים לשמור על חירות היצירה תחת ועל חופש במדינת ישראל. הייתי מציע להעביר גם הצעות אלו לוועדת החינוך והתרבות כדי שהיא תטפל בהן. אני יכול להמליץ לפני הוועדה להחיש את הדיון בה. כי אם הוועדה תגיע לקונסנסוס, תהיה בזה אולי הנחיה חשובה לשר הממונה ולוועד המנהל, מבלי שיהיה צורך לשנות את החוק.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת לבנבראון, להצעה.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין זו הפעם הראשונה שתברי כנסת מן הליכוד מתקיפים שידורים מסויימים בטלוויזיה הישראלית. אינני בא להגן על השידורים בטלוויזיה הישראלית, הם בדרך כלל

את הראי; הכיעור יישאר. לא הטלוויזיה אשמה אלא המעשים, המדיניות. אתם לא מסוגלים לראות קצת ממה שמראים. מתעוררים כשאומרים בטלוויזיה: "ערבי נשאר ערבי". חברי הכנסת לא התעוררו כאשר סוגי רים אנשים כל הלילה במחסנים ואנשים נשרפו חיים, כי לא יכלו לצאת מן המלכודת. כי ערבים הם ערביים. מזה לא התרגשו. התרגשו מזה שמראים קצת מן הכיעור.

אפשר לחוקק חוקים, אפשר לשנות כל מיני דברים, אבל כל זמן שהכיבוש יימשך, יהיה דיכוי, כי לא יוכל להיות כיבוש בלי דיכוי; כל זמן שיהיה דיכוי, תהיה התנגדות לדיכוי, והיא תהיה בצורות חריפות. ואמרה פה אתמול חברת כנסת: בלי רחמיים. מעשים אלה יעוררו ומעוררים אנשים פרוגרסיביים בישראל, מעוררים תגובות והתנגדות המוצאים את ביטויים גם בשידורי ראדיו וגם בטלוויזיה, והם ימצאו את ביטויים גם אם יהיו חוקים. חוקים לא יועילו.

אם אתם רוצים לשפר את התדמית, שפרו את המדיניות. ולכן ההצעה שלנו היא לא לכלול את ההצעות שהועלו בסדר-יומיה של הכנסת. שנו את המדיניות, ואז תיראה גם הטלוויזיה אחרת.

הי"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת מואב, להצעה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תכנית הטלוויזיה "עלי כותרת" שמלהיבה את דמיונם של חברי-הכנסת לין ובן-מאיר —

הי"ר פ. שינמן:

אתה מתייחס להצעתו של חברי-הכנסת בן-מאיר.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

בהחלט, אבל היא מלהיבה, כנראה, גם את דמיונו של חברי-הכנסת לין.

תכנית "עלי כותרת", שבאה לאחר ש"ניקוי ראש" ירדה מן הכותרות, היתה לדעתי תכנית חלשה בהחלט, והיתה זקוקה לצוות של קאבארט פוליטי סאטירי כדי להגיע לכותרות, והיא הצליחה בזה.

מאיר פעיל (מוקד):

כל הכבוד.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

הדבר רק מעיד על חולשתה של הטלוויזיה שאי-ננה מסוגלת לייצר בעצמה תכנית בידור או תכנית סאטירית ברמה גבוהה המיועדת לקהל הרחב. לא כל תכנית סאטירית או של קאבארט פוליטי, המיועדת מטבע הדברים לקהל אינטליגנטי, לקהל חושב, שבא מרצונו לקאבארט, יכולה להפוך באופן אוטומטי לתכנית בידור סאטירית שצריכה להתאים ל-600,000 או מיליון צופים. אבל במצב שהממשלה או הממסד כולו, כל המערכת הפוליטית, איבדו את אמינותם, והמדיניות של הממשלה בכל התחומים נעשית בצורה של זיג-זאגים, ולא ברור לאן היא הולכת בכל התחומים —

מבטאים נאמנה את מדיניות הממשלה, וגם אינם מקפידים את העמדות הקיצוניות של הליכוד ואנשי "גוש אמונים". לעומת זה הם כמעט ולא משקפים את עמדות סיעתנו בכנסת או הופעת חברי כנסת שלנו; אפילו לא ציינו שהיתה הצעה להסיר הצעה מסדר-היום — זאת אומרת אפילו לא מדווחים נאמנה על מה שמתרחש בכנסת.

אבל מה שמעורר, מה שמרגיז, את חברי הכנסת מן הליכוד הוא לא האכזות של הטלוויזיה, רמת השידורים — ויש מה לבקר; מרגיז אותם שלפעמים, לעתים רחוקות מאוד, מושמעת קצת סאטירה, קצת ביקורת על המדיניות ועל הקו השוביני המיליטאריסטי של הממשלה. זה מה שמתסס אותם, זה מה שמרגיז אותם. גם מרגיז אותם שלפעמים הטלוויזיה הישראלית מדווחת, בצורה מאוד סלקטיבית, מאוד מקורצת, על מה שמתרחש בשטחים הכבושים.

אצטט רק מה שהיה כתוב בעתון "דבר" ב-24 במאס, במאמר מאת יוסף פריאל: "אשר לטיעון המרכזי שבפי התוקפים — שהטלוויזיה ליבתה את היצרים והתסיסה את הרוחות בגדה — כל מי שצפה בשידורי הטלוויזיה הירדנית מעמאן יכול היה לראות מה לא שידרה ישראל. צוותי הטלוויזיה הורים הנמצאים בישראל סקרו בהרחבה את המהומות בשטחים ושידורו באמצעות לוויין התקשורת שידורים מפורטים בצבעים על מה שאירע בשטחים". ועוד: "נראה כי הנסיגנות לטפול האשמות על הטלוויזיה הישראלית היו הפעם שלא במקומם. קל להיטפל כיום לטלוויזיה, משום שקיים חוסר סבלנות לראות ולשמוע דברים שאינם נוחים לחוגים אלה או אחרים. הדיון בנושא זה בממשלה בא להמחיש כוונה להסתיר את הנעשה מתושבי תל-אביב, בשעה שתושבי ג'ו-ירוק, פאריס, טוקיו, רבת-עמון וערביי הגדה צופים במתרחש, על צדדי הקשים והמכאיבים למדינת ישראל. אם אנחנו רוצים להסתיר מאתנו את הנעשה, יש בכך צעד מסוכן של סטייה מטיפול בשרשרת הבעיה והיטפלות לדבר שולי — הטלוויזיה".

בו ביום כתב ב. מיכאל ב"הארץ": "כרגיל — הטלוויזיה אשמה. לא הפקעת הקרקעות, לא הלהט הפאנטי של אנשי בית-ר, לא מתנחלי קדום; רק הטלוויזיה. לולא חירור המהומות העקבי שלה, היה הכיבוש הליבראלי נמשך. לולא החוצפה התהומית שלה בחשיפת האמת היתה הגדה המערבית נשארת שלווה כמו גדת הכינרת. הטלוויזיה הרסה לנו את האימאז'. באמת לא יפה מצדה".

ובאשר לתכנית "עלי כותרת" ולשיר המסויים: חברי הכנסת, זכורה ההתקפה על "ניקוי ראש", תכנית שצפו בה כל אזרחי ישראל.

אברהם שכטרמן (הליכוד):

יש דבר דומה במוסקבה?

אברהם לכנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): הצליחו להוריד את התכנית הזאת ובמקומה באה "עלי כותרת". ושוב התרגשו. ממה התרגשו? — מן האימאז' שהטלוויזיה עשתה לנו. זה מזכיר לי אותו אדם ששבר את הראי. זה לא יועיל לשבור

צריך לזכור, חברי-הכנסת בן-מאיר ועמיתך בכנסת, שיש לכם נציגים במליאת רשות השידור ואילו פילו בוועד המנהל שלה. יצחק מאיר הוא נציגכם היושב בוועד המנהל של רשות השידור המתכנס כל שבוע. תעביר אליו את המחאות. זה לגיטימי. גם חברי-הכנסת פרידמן יושב שם, תעביר אליו את הערויתך-השגותיך.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

מה זה רלבאנטי? השאלה היא מה דעת הכנסת על מה שקורה. האם זו חברה פרטית שלי? אני מעביר לנציגים? אני צריך שיכון? מה הבעיה פה? — הבעיה היא מהי דעת הכנסת על דרך ניהולו של מכשיר ממלכתי.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

חברי-הכנסת בן-מאיר, אני סבור שיש דרכים במסגרת החוק, במסגרת של רשות ממלכתית, למתוח ביקורת לגיטימית על רשות השידור. הכנסת וועדותיה הן לא הבמה לדיון בתכניות טלוויזיה.

לכן מבקש אני להסיר את הצעתו של חברי-הכנסת בן-מאיר מסדר-היום. אם אתם רוצים לשנות את חוק רשות השידור, תציעו הצעת חוק. מה כל הדיבורים הללו?

הו"ר פ. שינמן:

אני שואל את חברי-הכנסת אמנון לין — האם הוא מסכים להעביר את הצעתו לוועדת החינוך והתרבות?

אמנון לין (הליכוד):

מסכים.

הו"ר פ. שינמן:

אני שואל את חברי-הכנסת יהודה בן-מאיר — האם הוא מסכים להעביר את הצעתו לוועדת החינוך והתרבות?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

מסכים.

הו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: יש הצעה לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — ופירוש הדבר להסיר מסדר-יומיה של הכנסת את ההצעות של חברי-הכנסת בן-מאיר וחברי-הכנסת לין — מול ההצעה להעביר את הנושאים לוועדת החינוך והתרבות. אני מעמיד אותן להצבעה זו מול זו.

אליעזר רונן (המערך):

אני מציע להפריד בין שתי ההצבעות.

מאיר פעיל (מוקד):

אני מציע להצביע עליהן יחד.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אני מציע להצביע בנפרד.

בתחום המדיני, בתחום הכלכלי, בתחום החברתי ובתחום מערכת החינוך — כשהציבור מבולבל ואינו יודע מה טוב ומה רע, מה נכון ומה אינו נכון, במצב כזה סאטירה מסוג כזה, שמשטב הדברים מעוותת את המציאות כדי לחדד את הדברים, סאטירה כזאת גר-אית לרבים כמכה מתחת לחגורה.

ביקשתי להסיר את הצעתו של חברי-הכנסת בן-מאיר מסדר-היום של הכנסת —

אמנון לין (הליכוד):

אנו מבינים מדוע.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

— ואבהיר מדוע. בכל המקרים שהועלו בכנסת הצעות לסדר-היום לדון בתכניות טלוויזיה אלה או אלה או בסרטים, התנגדנו לכלול את הנושא בסדר-יומיה של הכנסת או להעביר אותו לוועדה. היינו סבורים בעבר ואנו סבורים גם היום שהכנסת איננה במה לדיון בתכניות טלוויזיה או ראדיו ואיננה במה לדיון במאמרים בעתונות. לרשות השידור יש מעמד עצמאי ואין לנו, חברי-הכנסת לין, אם רשות השידור תחזור ותתפוך לרשות ממשלתית.

אמנון לין (הליכוד):

אני מעדיף.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אני מתפלל על חברי-הכנסת לין, איש הרשימה הממלכתית, שרוצה להחזיר אותנו למצב של חלוקה מפלגתית.

מאיר פעיל (מוקד):

יותר נוח לחברי-הכנסת לין להסתבך עם כאלה שיש לו תשובות קלות בשבילם מאשר עם אנשים שמכים אותו כהלכה. רוצים להוציא את שארית התיבונה מ"דיעות", "מערב", "הארץ"?

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

חברי הכנסת, הביקורת שהושמעה כאן מעל במה זו ובמקומות אחרים בעתונות על שידור הטלוויזיה הספציפי הזה היא לגיטימית, וכאשר יש ביקורת לחברי הכנסת, אפשר להשמיע אותה ואפשר להעביר אותה לכתובת הגכונה. כאשר היתה לי ביקורת על תכנית טלוויזיה מסוימת בשידורי החדשות, פניתי אל מנכ"ל הטלוויזיה והתלוננתי על השידור. היום מופיע בעתון "דבר" מכתב למערכת ובו ביקורת על שבטלוויזיה הוקרנה תכנית ישנה כאשר דובר על הגשת דו"ח מבקר המדינה בכנסת. איש לא הבחין כי נאמר בפיחית הכתבה כי היא צולמה זמן רב מראש.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

גם אז היתה הכנסת ריקה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

היה זה משגה של הטלוויזיה. פניתי אל מנכ"ל הטלוויזיה והפניתי את תשומת-לבו. אני מניח שיטפל בדבר.

היו"ר פ. שינמן:
נצביע בנפרד.

הצבעה

בעד ההצעה שלא לכלול את הצעתו של חברי-הכנסת א. לין בסדר-היום של הכנסת	— מיעוט
בעד ההצעה להעביר את הצעתו של חברי-הכנסת א. לין לוועדת החינוך והתרבות	— רוב
נמנעים	— מיעוט
ההצעה להעביר את הצעת חברי-הכנסת א. לין לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.	
בעד ההצעה שלא לכלול את הצעתו של חברי-הכנסת י. בן-מאיר בסדר-היום של הכנסת	— מיעוט
בעד ההצעה להעביר את הצעתו של חברי-הכנסת י. בן-מאיר לוועדת החינוך והתרבות	— רוב
נמנעים	— מיעוט
ההצעה להעביר את הצעת חברי-הכנסת י. בן-מאיר לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.	

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת לורינץ, להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כל הדיון היום על הטלוויזיה והעצות שהשיאו המציעים לשר החינוך והתרבות מזכירים לי אותו סיפור על יהודי ש נפשו חשקה בחזיר, אבל רצה להרגיע את מצפונו ולכן שלח את הריאה של החזיר אל הרב וביקש ממנו: אדוני הרב, אבקש ממך לבדוק את הריאה היטב היטב, שמא, חסד-שלום, תהיה בריאה זו איוו סירי-כה, איוו כחם, ואני אכשל בדבר אסור. אמר לו הרב: מה אתה רוצה, שאני אבדוק את ריאת החזיר? ואם לא תהיה בה סירכה, ואם היא תהיה חלקה, כלום תהיה כשרה? הרי ריאה של חזיר היא חזיר.

רבותי חברי הכנסת, הטלוויזיה, מה שלא תעשו, היא בגדר של חזיר. כל תקנה, כל בדיקה, כל ביקורת, מה שלא תצליחו לעשות — לא ישנה, כי המפתח של הטלוויזיה הם שחקנים, הם אנשים קלי-דעת, וכך זה בכל העולם, וזה לא יכול להיות שור-נה. לכן כל מה שיעשו הוא בגדר של חזירות, ולא יועיל שום דבר.

אדוני היושב-ראש, מה שאנחנו הוזהרנו מראש יודעים היום, מיום ליום יותר ויותר, שאין פתרון לעניין הטלוויזיה אלא חיסולה וסגירתה. או, לפני שנים רבות, היינו חברי הכנסת של אגודת ישראל היחידים, הבודדים שדברנו נגד הפעלת הטלוויזיה. לעגו לנו; אילו אנשים חסרי תרבות, לא מסוגלים ללכת עם הקידמה, מורדי אור, רחמנא ליצלן. היום, ראש

הממשלה, שר הבטחון ושר החינוך והתרבות אשר שמעתם אותו, שרים וחברי הכנסת מכל הסיעות ער-לים עלינו בתגובתם החריפה נגד תעלולי הטלוויזיה, אבל עדיין אין להם האומץ להגיע לפתרון היחיד, והוא חיסולה של הטלוויזיה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תעשו קצת חשב-בון-הנפש, הביטו וראו את ההתדרדרות, שלא ללמד על עצמו יצא, אלא על הכלל כולו יצא. בזמנכם, כאשר התחלתם להנהיג את הטלוויזיה הלימודית ואי-נחנו הוזהרנו אתכם ואמרנו: אם תתחילו בטלוויזיה הלימודית אתם תתדרדרו ותגיעו לטלוויזיה כללית, אמרתם: אתם חושדים בכשרים, אין כוונה כזאת. טלוויזיה היא דבר פסול, זאת אנחנו יודעים, אנחנו רוצים רק טלוויזיה לימודית. — צדקנו? עברתם חיש מהר מטלוויזיה לימודית לטלוויזיה כללית. כאשר הוזהרנו שוב: נו, מה יהיה עכשיו? אמרתם: אנחנו לא כמו הגויים של כל העולם. אצלנו הטלוויזיה תהיה שיא השיאים של תרבות, רק תכניות מבוקרות ורק שלוש פעמים בשבוע. אנחנו הגענו לטלוויזיה יום-יום, לרבות שבת קודש, לתכניות מן הגרועות ביותר מכל העולם כולו. הנה הגענו לכך שאחם — לא אנחנו, אנחנו כבר לא מעלים את הנושא לסדר-היום — אומרים: מה שקרה השבוע ובשבוע שעבר זה היה חב-לה מכוונת במדינת ישראל; וביטויים נוספים שכ-אלה.

רבותי, חברי הכנסת, אני מזהיר אתכם שוב, אין זה עדיין הסוף. אינני רוצה לפתוח פה לשטן, אבל אומר: אם לא תחסלו את הטלוויזיה ככל המוקד, דם, יחסל המכשיר הזה כל חלקה טובה במדינת ישראל — ולא רק במישור הדתי; לא רק חילולי שבת; לא רק שמפטמים את הנוער שלנו בטלוויזיה בשבת בבוקר במקום שילך לבית-הכנסת, וזה לא איכפת לכם.

זלמן שובל (הליכוד):

כבר אין שידורי טלוויזיה בשבת בבוקר.

שלמה לורינץ (חזית דתית תורתית):

יש שידורי טלוויזיה לבילי שבת. אולי מטעמים תקציביים לא משדרים עוד בשבת בבוקר. אינני בקיא ואינני מתחרה בך בעניין זה. אינני צופה בטלוויזיה. הטלוויזיה תחסל כל חלקה טובה, לא רק במישור הדתי, שלא איכפת לכם בו — גם במישור החברתי, במישור המוסרי, במישור של אורחות טובה וגם במישור של עצם קיומנו כעם בארצו הקדושה וההיסטורית.

אדוני היושב-ראש, אתפאר הפעם ואומר: אני וחברי בסיעה חזית דתית תורתית נקיים מכל חשד. לפעמים אנשי הטלוויזיה נוהגים לומר: חברי הכנסת מותחים ביקורת מפני שאינם מרואיינים זיכר. הם רוצים להתראיין יותר. אנחנו נקיים מחשד זה. רצו אחרינו שנתראיין, אבל אנחנו, ברוך-השם, באופן עקי-רוני לא מתראיינים. אם אינכם יודעים, אספר לכם שגם בזמן הבחירות לא ניצלנו את האפשרות לשדר בטלוויזיה, וכל אחד מכם ודאי יבין שהויתור הזה עלה לנו בהפסד אלפי קולות, אבל העקרון עמד אצלנו לפני התועלת.

עקיבא נוף (הליכוד):

אלפי קולות של אנשים הרואים טלוויזיה?

שלמה לורינג (חזית דתית תורתית):

אנשי "ישראל השנייה", לצערנו הגדול, צופים בטלוויזיה, הם יכולים לחשוב שאין תנועה דתית כמו אגודת ישראל. לא מכירים אותנו. בבתים שלנו, ברוך השם, שם יש לנו השפעה — אין טלוויזיה. לכן אנו יכולים לחזור ולהזהיר מעומק הלב: תבערו את הגעגוע הזה מכל בתי ישראל קודם שיהיה מאוחר מדי.

רצוני לסיים במשפטים הבאים: דובר כאן על הטלוויזיה. נשמעה כאן ביקורת קטלנית, ואני מסכים לכל מלה שנאמרה לא רק מצד חברי האופוזיציה.

יצייה והליכוד, שצדקו בדבריהם, לא רק מצד חברי הכנסת בן-מאיר, שצדק במה שזוהא אמר, אלא ניתוסף על המבקרים גם שר החינוך. נשאלת השאלה: האם צילמו את הישיבה הזאת של הכנסת? האם הבייגורת הזאת תגיע לבתי ישראל, שיידעו מה היא דעתם של נבחרי העם בעניין הטלוויזיה? הרי אנשי הטלוויזיה לועגים לכנסת ולממשלה, מתלוצצים ועושים ללעג וקלס כל דבר רציני.

גם מן הטעם הזה — הוא לא הטעם העיקרי, כי לגבי דידנו הטעם העיקרי הוא החינוכי והמוסרי — בטוחני שתבואו כולכם לאותה מסקנה, שלגבי דידנו היא בגדר אלף-בית, שיש לחסל את הטלוויזיה, יופה שעה אחת קודם.

3. היערכות הממשלה לניהול מדיניות לאומית בתחום האנרגיה

היו"ר פ. שינמן:

הכנסת תעבור להצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת מיכאל חריש: היערכות הממשלה לניהול מדיניות לאומית בתחום האנרגיה.

מיכאל חריש (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ניהול מדיניות לאומית בתחום האנרגיה במדינת ישראל הוא נושא בעל השלכות מרחיקות לכת בתחומי הכלכלה, הבטחון והעצמאות המדינית במדינה אשר תלויה היום ב-99% מצריכת האנרגיה שלה בנפט מיובא ממקורות בעייתיים ותמורת מחירים גבוהים, העלולים עוד לעלות.

העדר מדיניות, העדר תיאום, העדר תכנון, העדר ראייה כוללת לטווח ארוך וקבלת החלטות על-פי מידע מצומצם וחסר איפיון ומאפיינים את תמונת הטיפול בבעיות אנרגיה בישראל.

גם משבר האנרגיה ב-1973, שהדליק אור אדום כמעט בכל מדינה בעולם וחייב היה להדליק בוודאי אור אדום במדינה חסרת כל מקורות אנרגיה עצמיים כמעט, לא הביא עד כה לשינוי במידה הדרושה בנושא זה. להחלטה עקרונית על הקמת רשות אנרגיה על-ידי הממשלה נדרשו 17 חודשים, כאשר גם החלטת זאת איננה עדיין בסיס לביצוע האירגון מחדש הדרוש בסקטור האנרגיה.

ראשי-הממשלה יצחק רבין מינה ב-1 בדצמבר 1974 ועדה להכנת הצעה בדבר כינונה של רשות לאומית לאנרגיה, ורק ב-2 במאי 1976 — לאחר כשנה-וחצי — החליטה הממשלה להקים את רשות האנרגיה ול-הסמיק את שר המסחר והתעשייה — בתיאום עם שרי האוצר והמשפטים — להקים הצעת חוק. זאת, חברי הכנסת, שעה שמתקיימים דיונים ומתקבלות החלטות על השקעות לטווח ארוך בנושאי האנרגיה בשיעור של מיליארדים רבים של לירות.

ההשקעות הצפויות של חברת החשמל בלבד עד 1980 מסתכמות בכ-1 מיליארד לירות, במחירי 1974/75. ההשקעה הצפויה בתחנות שכבר אושרו, לרבות חד-

רה, היא 2.5 מיליארד לירות. ההשקעה הצפויה בתחנת הכוח הגרעינית היא 1.5 מיליארד לירות.

משה ארנס (הליכוד):
הרבה יותר.

מיכאל חריש (המערך):
אלה נתונים רשמיים שהתפרסמו.

אומדן ההשקעות המתוכננות בענפי הזיקוק וה-פטרו-כימיה הוא כ-360 מיליון דולר עד 1980. אומדן ההשקעות בתחנה הידרו-אלקטרית של 300 מגאוואט הוא 180 מיליון דולר — על-פי זינ-יוחשבו הועדה לבדיקת כדאיות, המפעל ההידרו-אלקטרי באזור ים-המלח. אומדן ההשקעה בחיפושי נפט הוא 1.2 מיליארד דולר עד 1980, שוב במחירי 1974/75. והסכום מים עולים בקצב מהיר מדי שנה בשנה.

לזה יש להוסיף את ההוצאות העצומות הדרושות לקיום מחקרים על אנרגיית השמש ואבן הביטומין כאשר רק למחקרים יידרשו מיליונים, ואם נגיע לשלבי ביצוע — הסכומים יסתכמו במיליארדים לירות. ערך המכירות של חברות הנדל"ק בישראל הסתכם בשנת 1975 ב-6.8 מיליארד לירות. אומדן ההוצאה הצפויה להקמת מאגרי נפט תת-קרקעיים לצרכי חירום הסתכם ב-200 מיליון דולר, ולאחרונה התברר שרנו שייכתן שיטרכו לצמצם את התכנית בגלל העדר אמצעים מספיקים.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, גם פעולות רציניות לחסכון האנרגיה לא נעשו מאז פרוץ משבר האנרגיה. הערכות שונות — בין היתר במשרד האוצר — הצביעו על אפשרות לחסוך עד כדי 100 מיליון דולר לשנה, תוך זמן קצר וללא השקעות גדולות, אך העדר היערכות ממשלתית מתאימה הביא לכך שד"ר ולטר לוי, כלכלן נפט גודע מארצות-הברית, קבע שהחסכון בצריכת אנרגיה בישראל אחרי מלחמת יום-הכיפורים הוא אולי הנמוך בעולם. זאת, שעה שבטווח הקצר חסכון הוא כמעט הצעד היחיד האפשרי להתמודדות עם בעיית האנרגיה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, המספרים שהבאתי כאן נותנים מושג-מה על היקף הגורמים הכל-

זלמן שובל (הליכוד):
ועדת הכספים אישרה.

מיכאל חריש (המערך):

אז היא עברה קריאה מוקדמת והועברה לוועדה. אולם נראה לי שתפקיד הכנסת כמפקחת ומבקר את פעולות הממשלה מחייב היערכות מוסדית קבועה ומ-סודרת, כדי להתמודד עם נושא כה יסודי.

לפיכך אני סבור שמן הראוי שתקום ועדה קבועה של הכנסת לנושא האנרגיה, ועדה אשר תתמחה באס-פקטים השונים והרבים של בעיות האנרגיה, שיש לה השלכות מרחיקות-לכת על ההווה והעתיד של מדינת ישראל בכלל ושל כל אורח באופן אישי בחיי היום-יום.

הקמת ועדת אנרגיה של הכנסת תיתן דחיפה גדו-לה לפעילות הממשלתית ותסייע בהעמדת נושא הא-נרגיה בסדר העדיפות הגבוה שהוא ראוי לו.

זלמן שובל (הליכוד):

הגשתי הצעה כזאת, ואני מקווה שתכריך יתמכו בה — הצעה להקים ועדה קבועה של הכנסת לנושא האנרגיה.

מיכאל חריש (המערך):
אני מקווה.

לסיכום ברצוני לומר שחשיבות הנושא מחייבת שבד-בד עם ההיערכות הממשלתית יתקיים דיון ציבורי גרוב בשיתוף עם הגורמים העוסקים בתחומים השונים של האנרגיה במדינה, ודיון ציבורי זה, טוב שית-קיים ביזמת הכנסת ובהכוונתה.

לפיכך אני מציע לקיים דיון בנושא בוועדה של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לשר האוצר, לתשובה.

שר-האוצר י. רבינוביץ:

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני רוצה לומר לחברי-הכנסת מיכאל חריש שבעיית האנרגיה מט-רידה את הממשלה ואת השרים הנוגעים בדבר בשנה האחרונה. אני יודע שהנושא הזה מעסיק גם את הכ-נסת. לפני ועדת הכספים של הכנסת מונחת הצעתו של חברי-הכנסת שכטרמן בדבר רשות לאומית לא-נרגיה.

הוועדה אשר מינה ראש הממשלה לעניין זה הגי-שה מסקנות כבר לפני שנה בערך. הממשלה בדיוניה לאחרונה החליטה להסמיך שלושה שרים להכין ולהגיש לממשלה הצעות בדבר הקמת רשות לאומית לאנרגיה. אינני יודע אם צריך להיחפז בתחום הזה. בתחום חי-פוי הנפט נערכנו בשנה האחרונה בצורה מקפת מאוד, ומדינת ישראל לא ידעה היערכות כזאת, גם בהשקעות עצומות, על-מנת לנסות לפתור את הבעיה ולהיות פחות תלויים בגורמים אחרים. אני מקווה שה-הצלחה תאיר לנו פנים ואולי נוכל בשנה הזאת לג-לות במעמקי האדמה שלנו את הנוול החיוני הזה.

כליים שמדובר בהם בתחום האנרגיה. לכך יש להו-סיף, ולא במקום נמוך, את העובדה שמדובר בנושא שמבחינת בטחון המדינה עלול להיות מכריע, בגלל רגישות מקורות האספקה, ואילו מבחינה מדינית הוא מביא לתלות חמורה בארצות-הברית וספקי אנרגיה אח-רים. ובכל זאת נמשך העניין שנה-יחצי עד שהממ-שלה קיבלה החלטה עקרונית בנדון.

חברי הכנסת, הזמן הוא גורם מרכזי במדיניות אנרגיה, וכל עיכוב פירושו הפסד של מאות מיליוני לירות וסיכון בטחוני ומדיני. היום חייבים לזרז את תהליך הכנת הצעת החוק על-ידי הממשלה, ואסור שתחזור התמונה של התהליך האיטי שאיפיון את קבלת ההחלטה על הקמת הרשות.

אולם לא רק מהירות דרושה כאן אלא גם העו-להקים את המסגרת האירגונית הנכונה.

לדעתי, הנתונים הכלכליים מחייבים הקמתו של משרד לאנרגיה, כאשר השר הממונה על המשרד מת-פנה בלעדית לבעיות האנרגיה ונותן לנושא מעמד של עדיפות עליונה גם בממשלה. פירוש הדבר ביי-צוע ריאורגאניזציה בהרכב משרדי הממשלה, אולם נראה לי שהדבר אפשרי וכדאי אם באמת רוצים להת-מודד עם הבעיה המרכזית הזאת.

גם אם תוקם רשות לאנרגיה — שהיא בעיני פש-רה לא מוצלחת — נשארת פתוחה שאלת הסמכויות של הרשות ומעמד יושב-ראש הרשות. יש טעם בהי-ערכות אירגונית מחודשת כלשהי אך ורק אם יינתנו סמכויות מרחיקות-לכת לעומדים בראש משק האנרגיה, סמכויות שיאפשרו תיכנון מדיניות לטווח קצר, ביי-גווי האורז, וגם אכיפת התיכנון על כל הגורמים העוסקים באנרגיה.

יש להיזהר מחזרה על שגיאת הרשות התיכנון כלכלי — חוסר הסמכויות לגבי הביצוע — דבר שהי-ביא להעדר קשר בין התיכנון למדיניות המעשית וב-סופו של דבר להעדר תיכנון בכלל. גם במקרה שתוקם רשות לאנרגיה אני סבור שיושב-ראש הרשות חייב להיות שר — שוב, כדי לתת לנושא מעמד מרכזי בממשלה. כל סידור אחר יגרום לכך שיושב-ראש הר-שות יצטרך להפוך את נושא האנרגיה למחזור על פתחי הממשלה, והתוצאות תהיינה דומות לאלה שא-נחנו עדים להן היום.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כאן המקום לדבר על תפקיד הכנסת בניהול מדיניות לאומית בתחום האנרגיה. אינני הראשון או היחיד בכנסת שטיפל בנו-שא האנרגיה או באספקטים שונים שלה. מן הראוי לציין כאן את עבודתם של חברי-הכנסת יוסף תמיר, שהביא לדיון את בעיית האנרגיה בישראל והפיגור בניצול הכוח האטומי לצרכי חשמל והתפלת מי ים, ושל חברי-הכנסת אברהם שכטרמן, שהציע בהצעת חוק פרטית להקים רשות לאנרגיה — הצעה שעברה קריאה ראשונה במליאת הכנסת.

אברהם שכטרמן (הליכוד):

אתה טועה בהרבה דברים שאתה אומר, אבל זה לא חשוב.

בעניין זה מתנהל משא-ומתן ידידותי, ענייני ושקט, לפחות בין שלושה אנשים שיש להם רצון טוב ושהם מבינים את הנושא. אני מקווה שיימצא פתרון. תוספת ויכוח בעניין זה בוועדה תגרור סחבת שאין בה צורך.

אני יכול לבשר לך דבר נוסף, חברי-הכנסת חריש — אתה אינך חבר ועדת הכספים?

מיכאל חריש (המערך):
אני חבר ועדת הכלכלה.

אברהם שכטרמן (הליכוד):
ידוע לך ודאי שהבאתי לפני ארבעה-חמישה חודשים הצעה לסדר-היום הנקראת: הצורך בחסכון בא-נרגיה. המליאה העבירה לוועדת הכלכלה. זו עדיין לא דנה בנושא, נראה שהוא לא דחוף... אבקש את החברים בוועדה שיזרזו את הדיון.

אינני יודע למה נחוצה גם הצעת חוק של הממשלה, כאשר יש הצעת חוק שלפי כל הסימנים אין לה תביעה, פרטזניה או יכולת לצאת מן הדיון בור ערה בצורה שונה מכל הצעת חוק אחרת; היינו, יושבים אנשים בוועדה ודנים על פרט זה או זה, ולבסוף מתגבש החוק. היתה נכונות מצד הממשלה. אני מקווה שהממשלה לא תחזור בה.

אינני רוצה להלאות את הכנסת בדברים. אני מקווה שהיושב במרומים יחסוך לנו את הוויכוח המיותר הזה, אשר לא יוסיף כבוד לא למציעים ולא לשולחים.

חביב שמעוני (המערך):
העיקר שהעניין יתקן.

אברהם שכטרמן (הליכוד):
לי לא צריך להטיף. אני מציע שלא ניכנס פה לוויכוח.

אני רוצה לבקש שוב מן החברים: בואו, נביא את ההצעה שיש למליאה, ואל נאבד יותר זמן. גם כשמדובר בקידוחי נפט, אין ספק שאילו היה "אבא" לנושא לא היינו מגיעים לכך שרק היום "יתגלה" לנו שאפשר להגיע לעומקים גדולים יותר על-ידי קידוח.

זה כל מה שרציתי לומר כרגע. אינני רוצה להאריך. אני גלם מקווה שלא נצטרך לחזור בצורה כזאת לנושא כזה, אלא נעסוק בו באופן מעשי ומועיל, לתועלת המדינה הזאת.

הצעתי או גם שם לחוק: "רשות לאומית לא-נרגיה". נדמה לי שיש מי שמתכוון להשאיר את השם ולא להכניס בו את התוכן. לכך תצטרך לדאוג הכנסת. אם החליטה להעביר ההצעה לוועדה — תעביר. תשוב ועדת הכלכלה שוב ותטען אותן טענות. אני חושב שזה היה מיותר, ומשום כך נמנעתי מהצבעה.

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שהכנסת תשמע בקרוב את החוק שהגשתי בקריאה ראשונה. אם אפשר מחוק הסכמה עם הממשלה — אשמח מאוד; ולא נדאג שזה יובא גם אחרת.

אבל זוהי היערכות גדולה מאוד, חשובה מאוד, עם השקעת כספים רבים מאוד.

בחיפוש נפט, במחקר, בפיתוח אנרגיה, לרבות תחליפים לנפט, מתנהלת פעולה די מקיפה, לרבות חסכון באנרגיה והקצאת משאבים. זה מכלול שלם שהממשלה מודעת לו והיא הגיעה למסקנה שצריך לרכז את התחום הזה ברשות לאומית לאנרגיה או גוף אחר שהוועדה תדון בו. הנושא מקבל טיפול שוטף ועקבי. אין בקבלת החלטות חפזות משום קידום הנושא, אבל אני חושב שאנחנו עלינו על הדרך להקמת רשות מיוחדת, מקפת, עם שיניים, והדיונים החלו. אני מקווה שלא יעבור הרבה זמן ונוכל לגבש הצעות קונקרטיות.

אינני מתנגד להעברת ההצעה לדיון בוועדה.

ח"ר פ. שיגמן:

אני שואל את חברי-הכנסת חריש אם הוא מסכים להעביר את הצעתו לדיון בוועדה.

מיכאל חריש (המערך):
כן.

ח"ר פ. שיגמן:

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת — להעביר את הצעתו של חברי-הכנסת מיכאל חריש — היערכות הממשלה לניהול מדיניות לאומית בתחום האנרגיה — לוועדת הכלכלה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

ח"ר פ. שיגמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת שכטרמן.

אברהם שכטרמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי כנסת נכבדים. חברי-הכנסת מיכאל חריש הוא אדם צעיר וחיביב, ואני מאוד הייתי רוצה לתת אשראי לכוונותיו הטובות בהבאת ההצעה הזאת. אך לצערי כל מה שהיה כרוך בהצעה יוצר הרגשה שזו הצעה מוזמנת. הדבר כולל גם את המאמר ב"הארץ".

הצעה זו מתעלמת מדברים שנעשו. לא לפני 17 חודשים התחילו לטפל בנושא. הנחתי הצעת חוק פרטית על שולחן הכנסת לפני 26 חודשים. לא מזמן, ולאחר דיון ארוך באותו הנושא, קיבלה ועדת הכלכלה מסקנות, ביניהן גם מסקנה הקוראת לאמץ את הצעת החוק. זה איננו דבר חדש. עם כל הרצון לעודד חברי כנסת להביא הצעות מועילות לדיון אינני בטוח בתועלת שיש בהגשת ההצעה הזאת, כאשר מתנהל משא-ומתן על גורלה של אותה הצעה ויש החלטה מפורשת של ועדת הכספים להביא אותה להצבעה בקריאה ראשונה בכנסת, ואחר כך לגמור.

ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר פ. שינמן:

פנן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון:
ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונח היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלי-שית, חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 14), תשל"ו—1976, שהחזירה ועדת הכספים.

נשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ו. הצעות לסדר-היום

1. החמרה משמעותית במצב יהדות ברית-המועצות ובסיכויי העלייה ממנה

בא"מ, קצין הק.ג.ב. לשעבר יעקב מאליק, שיום לפני כן התבטא לאמור: אני יורק על 200,000 היהודים שהפגינו בעד יהדות רוסיה; ויום אחרי זה תקף בח-ריפות ובגסות מעל במת האו"ם את מה שהוא כינה "הטרור בישראל".

נושא יהודי רוסיה לא עלה על סדר-היום ב-אום כי זה ירד מסדר-היום שלנו. נושא גאולתם של יהודי רוסיה הפך אצלנו להיות עניין יותר להפ-גנות טקסיות בתאריכים חגיגיים בלוח השנה מאשר עניין למאבק מתמיד, ונועד יותר להשקטת המצפון שלנו מאשר להטרדה בלתי-פוסקת של השלטונות הסובייטיים.

זה גם לא מקרה איפוא שנשאלתי היום על-ידי אנשים הממונים אצלנו על הנושא: מה היא ההח-מרה הנוספת במצבם של יהודי רוסיה שתצדיק שוב העלאת הנושא בכנסת? עצם שאלה כזאת במצב שה-עלייה ירדה, שאסירי-ציון ממשיכים להתענות במצר, שהרדיפות נמשכות בלא הפסק — עצם שאלה זו היא עניין חמור כשלעצמו, היא מעידה על המדאיג מכל: שאכן השלמנו עם המצב.

לאיזו החמרה מיוחדת אנו מחכים? האם מצב חמור ההולך ונמשך חדל בשל כך להיות חמור? כש-גיוס צעירים יהודים לצבא הסובייטי כתגובה על בק-שות עלייה לישראל הפך לדבר יום ביומו ברוסיה — זה לא מצב חמור? כשאסירי-ציון מותקפים במ-חנות הריכוז, כמו לאחרונה אסירי-ציון פלדמן; כש-פעילי עלייה מותקפים ומוכים — כמו לאחרונה בני פועלי עלייה בקיבו; או עצם מותו הטראגי בימים אלה של הקולונל דוידוביץ, שסבל רדיפות והתנכ-לויות בלתי-פוסקות עד שקיבל שבץ-לב למחרת ב-י קור הק.ג.ב. בביתו — כל אלה אינם חמורים דיים? למה אנחנו מחכים איפוא? שיתחילו להרוג יהודים יום יום ברחובות רוסיה כדי שנדע שזוהו מצב חמור ומצדיק העלאת הנושא?

אלא, אדוני היושב-ראש, המצב החמור "לא כל כך" לא רק שהוא הולך ונמשך, אלא הוא הולך ומח-מיר. בקיבו התחילו לדרוש כמעט מכל יהודי המבקש עבודה הצהרה מפורשת וחתומה על כך שלא הוא ולא איש מבני משפחתו לא יגישו בקשות עלייה לישראל ולא יעמדו בקשר כלשהו עם חוץ-לארץ. ב-מוסקבה הוזמנו לאחרונה לק.ג.ב. כמעט כל פעילי הע-לייה, והוזהרו שיפתחו נגדם משפטים. דרישות עלייה רבות הנשלחות ליהודי רוסיה מקרובים בישראל, וש-בלעדיהן אי-אפשר להגיש בקשת עלייה, מתעכבות אצל

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, שאושרה על-ידי יושב-ראש הכנסת והסגנים כדחופה, בנושא: החמרה משמעותית במצב יהדות ברית-המועצות וב-סיכויי העלייה ממנה. המציעה — חברת-הכנסת גאולה כהן. חברת-הכנסת גאולה כהן — איננה. אנו עוב-רים להצעה הבאה — הצעה בנושא: ממשלת אר-צות-הברית והחלטות ממשלת ישראל על תכניות ההת-נחלות בשטחי ארץ-ישראל. את ההצעה מביא חבר-הכנסת יצחק שמיר. חברת-הכנסת יצחק שמיר — איננה. חברת-הכנסת גאולה כהן, כל הכנסת מחכה לך.

גאולה כהן (הליכוד):

השר הטעה אותי. גם הוא יושב במזנון.

היו"ר פ. שינמן:

השר יכול לשבת, אבל המציעה צריכה להיות באולם. אנחנו חוזרים להצעה הדחופה של חברת-הכנסת גאולה כהן. אני רק חוזר על הנושא: הח-מרה משמעותית במצב יהדות ברית-המועצות ובסי-כויים לעלייה ממנה.

גאולה כהן (הליכוד):

אני מבקשת באמת לקרוא לשר. איך הוא ידע מה להשיב לי? הוא צריך להשיב לי על ההצעה. כי היו שינויים בהצעות לסדר-היום. הוא גם לא אשם בוה. אני מבקשת פשוט להודיע לו.

היו"ר פ. שינמן:

בינתיים אנה התחילי.

גאולה כהן (הליכוד):

אני מעדיפה לחכות עוד כמה דקות. אני רוצה באמת שהוא יענה לי על הדברים שאני אומרת, לא שיענה לי מה שהוא הכין מראש.

היו"ר פ. שינמן:

אני מציע שתתחילי בינתיים.

גאולה כהן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעצם הימים האלה, כשמצרים מרשה לעצמה להעלות במועצת הבט-חון את שאלת מה שהיא קוראת "רדיפות הערבים בישראל", במקום שניציג ישראל יעלה במועצת הבט-חון הצעה שכנגד, את שאלת הג'נוסייד הרוחני והר-דיפות הפיסיות של היהודים בברית-המועצות, הוא נפגש לשיחה ידידותית בתדיר-חדרים עם נציג רוסיה

הגדרש על-ידי השלטונות בעד היתר היציאה. יתר על כן, רבבות אנשים מהססים להגיש בקשות עלייה רק בשל החשש שלא יצליחו לגייס את התשלום הגבוה הגדרש בעד אישור היציאה, והנה, אם ליהודים שהגישו בקשה לעלייה מגישה שגרירות הולאנד, על-פי הנחיות ממשלת ישראל, עזרה כספית רצינית, אם כי ברוב המקרים היא בלתי-מספקת, הרי ליהודים שלא הגישו עדיין בקשות, אבל הם הפוטנציאל הרב-ציני ביותר לעלייה, לא מגישה ישראל כל עזרה, וזאת בשל גמדיניות פסולה מעיקרה, שישראל מטפלת רק באלה שהגישו כבר בקשות עלייה. הסיבה למדיניות כזו — וזה כבר מעביר אותי לתחום הפעילות המדינית — היא רצונה של ישראל להימנע ככל האפשר מלהיות גורם פעיל ואקטיבי המתערב בעניינים הפנימיים של ברית-המועצות. הגירסה הרשמית שלנו אומרת שישראל מוכנה לקבל את התוצר המוגמר, קרי: את היהודים שכבר הביעו את רצונם והגישו בקשה לעלות לישראל, ואילו אלו שעדיין לא עשו זאת הם בניגוד בבחינת אורח-יציאתי המועצות, ואנחנו לא מטפלים בהם. אבל כך, למעשה, אותם אנו גם מקירים.

אבל יש, אדוני היושב-ראש, מקרים שאנחנו אכן מתערבים ואכן נותנים הוראות ליהודים ברוסיה: אותו יורם דינשטיין, למשל, שפעל גמרצות בארצות-הברית ובאשראי כדי להשתיק בשיטות השמצה, עלילות ולי-חצים גסים את פעילי העלייה הראשונים שעלו לישראל בשנת 1969 וניסו להזעיק את העולם למאבק למען יהודי רוסיה — די אם אזכיר בהקשר זה את שמותיהם של יאשה קאזאקוב, דוד שפרלינג וחבריהם — אותו יורם דינשטיין ביקר בברית-המועצות לפני חודשים מספר, כמשתתף באחד הקונגרסים הבין-לאומיים שהתקיימו ברוסיה, ובשעה עם פעילי העלייה שם ביקש מהם לצמצם את הפעילות האקטיבית הגבוהה המעוררת, לדעתו, את זעם השלטונות הסובייטיים, כשהוא מבטיח להם שכך ייקל על ישראל לעזור להם.

אבל לצמצום הפעילות ולהחלשת הלחץ של פעילי העלייה ברוסיה על השלטונות הסובייטיים יש עוד סיבה: העדר כמעט מוחלט של תגובה רצינית מצדה של ממשלת ישראל כנגד כל גזירה של השלטונות הסובייטיים. כאשר ברוסיה נשלחים יהודים למאסר, פה בישראל מקבלים את פניהן של משלחות סובייטיות. אחת כבר יצאה, והשנייה בדרכה לכאן. המשלחות הוזמנו אמנם על-ידי רק"ח, אבל האם לא היה זה מזכותה ומחובתה של ממשלת ישראל לסרב לתת למשלחות אלה אישור כניסה אלא אם כן חניתן גם לפעילי העלייה ברוסיה אפשרות דומה להזמין ולקבל משלחות של רצון טוב מישראל?

בנוכח על מהומות הערבים, כאשר התעוררה השאלה אם לא ראוי היה להוציא את רק"ח מחוץ לחוק, היו אצלנו מי שהמליצו לא לעשות זאת, בנימוק שדבר זה ירגיז את הרוסים. אכן זה היה מרגיז את הרוסים, אבל אולי דווקא גם בשל כך צריך היה לעשות זאת. בין כך ובין כך רק"ח לא יכולה לעי-שות במחתרת יותר ממה שהיא כבר עושה בפועליות גלויות.

השלטונות, והיהודים שהדרישות נשלחו אליהם נקראים לחקירה.

יתר על כן, בזמן האחרון התרבו הסימנים שהשלטונות מכינים גל רדיפות חדש כנגד אלפי תלמידי האולפנים לעברית ברוסיה. כמה מהם כבר הותקפו בעתונות הסובייטית בערייה-השדה. וכידוע, כל הגזירות החדשות מתחילות בערייה-השדה. ואחר כך, כשאין תגובה, הן עוברות ומתפשטות על פני רוסיה כולה.

אדוני היושב-ראש, הזכרתי פה רק נושאים מספר שחלה בהם החמרה במצבם של יהודי רוסיה בכ"ל ולגבי פעילי העלייה בפרט. והנה, אם את הגורמים להחמרה זו אני מבקשת להפש גם אצלנו, זה לא, חלילה, משום שאני מפחיתת מחומרת פשעם לאלוהים, לעם ולאדם, מחומרת אשמתם של השלטונות הסובייטיים, אלא שבחזית המלחמה שבינינו לבין הסובייטים על הצלת יהדות רוסיה קיים עוד מרחב תימרון רציני, שאם אכן נדע לנצל אותו נוכל לא רק להקל את סבלוניהם, לא רק להגיש להם עזרה, אלא בסופו של דבר גם להצילם.

קיים מרחב תימרון לפעילות מדינית, אבל גם מרחב תימרון במישור של הגשת עזרה ממשית וישירה ליהודי רוסיה, כגון אספקת חומר יהודי וציוני כגון עזרה כספית. אדוני היושב-ראש, בעיית החינוך היהודי והציוני היא אחת הבעיות החשובות והנכבדות ביותר ליהודי רוסיה ולעלייה. למרות כל הרדיפות והגזירות קיים בין יהודי רוסיה רבע עצום לספרי הסטוריה של העם היהודי ושל מדינת ישראל, וכי מובן לספרי לימוד בעברית. ההתעניינות בנושאים היהודיים גוברת והולכת בקרב מזהים בקרב כל שכבות האוכלוסיה היהודית, ובעיקר בין היהודים שלא חשבו לעלות ואינם מגישים בקשות עלייה, אבל דווקא הם המהווים את הפוטנציאל לעלייה לשנים הבאות. את הרעב הזה יכולה וחיבת לספק מדינת ישראל. יכולה וחיבת, אבל לא מספקת. בשנה האחרונה קיבלו יהודי רוסיה לא יותר מ-100 עד 150 ספרי לימוד וספרים אחרים.

שום דברים על קשיים טכניים אובייקטיביים — שאכן קיימים, כגון: שאנחנו שולחים יותר, אבל הדינאמיקה הרומית מעב — אינם עומדים בפני הביקורת. לפחות בגלל העובדה שאיננו מנהלים גם על זה שום מאבק רציני וגלוי. כי אלה הם קשיים בלתי-חריגים, ועל-כך-פנים, צריך לנהל גם עליהם מאבק. מה שאיננו מנצלים עד תום, באינטנסיביות וב-התמדה, גם דרכים אחרות, בלתי-שיגריות, למשלוח חומר כזה. הסיבה למודל זה איננה טכנית ואובייקטיבית בלבד. בשנות העלייה הראשונות מרוסיה לאחר מלחמת ששת-הימים הונחנו את הטיפול בנושא זה, בהנחה שזרם העלייה הוא רציני דיין, וכדומה. ולא הכנו את התשתית היהודית הרחבה לעלייה לעיד. והתשתית לא יכולה היתה להיווצר מאליה. צריך להזין אותה בהתמדה בחומר לימוד יהודי וציוני. אין ספק שהזנחה זו היא אחת הסיבות לכך שהגשירה היום מבין יוצאי ברית-המועצות גדלה והעלייה לישראל קטנה.

ואשר לעזרה הכספית: מאות משפחות שכבר קיבלו אישורי יציאה אינן מסוגלות לגייס את מלוא הסכום

— ולשם כך אני מציעה היום דיון דחוף במליאה —
מחר, חלילה, עלול להיות מאוחר.

ה'י"ר פ. שינמן:
רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החוץ י. אלון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח דברי אני רוצה להביע את צערי על שנעדרתי כמה דקות לאחר שפתחה כבר חברת-הכנסת גאולה כהן את דבריה, כי הידיעה שהגיע תורי הגיעה אלי באיחור קל.

לצערי, נתחדשו לאחרונה המקרים שאין נמסרות לתעודתן דרישות עלייה מכאן ליהודים בברית-המו" עצות. בהיודע דבר עיכוב כזה נשלחת דרישת עלייה פעמים נוספות, עד שהיא מגיעה בסופו של דבר לבעליה.

שוב מתרבים, לצערי, גם המקרים שיהודים שנש- לחו אליהם דרישות עלייה נקראים לחקירה על-ידי שלטונות ברית-המועצות. אין ספק כי חידושם של מקרים משתי תופעות פסולות אלה הוא סימן לחומ- רה. יתר על כן, רק הלילה הגיע אלינו אימות לידי- עות כי השלטונות הסובייטיים החלו בימים אלה ממש במסע מחודש נגד פעילי עלייה במוסקבה, במסווה השקוף של רדיפת "טפילים". כעשרים מדענים ואנשי מקצוע הונומו למשרד המשטרה במקום מגוריהם ונ- אמר להם שאם תוך שבוע לא יסתדרו בעבודה, הם יבואו על עונשם. והמדובר ביהודים שפוטרו מעבו- רם לאחר שביקשו היתרי עלייה. בלהיטותם של השל- טונות הסובייטיים לאיים על הפעילים הוזהרו גם אח- דים מביניהם שהסתדרו בינתיים בעבודה. אין צריך לומר כי אנו מתייחסים בחומרה רבה לידיעות אלו, בייחוד כשנזכר מצטרפות לידיעות על מקרים של עי- כוב דרישות עלייה וקריאת מקבלי דרישות עלייה לחקירה.

חוששני כי הצטברות כזאת של לחצים ואיומים מצד שלטונות ברית-המועצות על יהודים המבקשים לעלות ארצה מעידה על מאמץ נוסף מצד שלטונות אלה להטיל אימה על פעילי העלייה ולהרתיע יהו- דים מלבקש היתרי עלייה.

כאמור אנו רואים ידיעות אלו בחומרה רבה. ואכן העם היהודי, וישראל בתוכו, על כל מה שהיא מיי- צתה, נאבק נגד תופעות פסולות אלו, כשם שהוא נאבק ויוסיף להיאבק במרצות נגד כל התופעות הנפ- סדות ביחסם של השלטונות הסובייטיים ליהודי ברית- המועצות ולזכותם לעלות ארצה.

מעולם לא השלינו את עצמנו כי המערכה על השגת חופש עלייה ליהודים הרוצים בכך בברית-המו- עצות — ללא הצקות וללא רדיפות — תהיה מערכה קצרה, קלה ופשוטה. תמיד ידענו כי זוהי מערכה קשה, ארוכה ומפותלת, מערכה שיתכנו בה מעלות ומורדות, הצלחות וכשלונות. תמיד ידענו כי כדי להצ- לח במערכה זו יהיה על העם היהודי לגייס לצדו מירב הגורמים הנאורים בעולם ולפעול בהתמדה, בעיק- שות וללא ליאות בכל האמצעים הלגיטימיים העומדים לרשותו. ותמיד האמננו כי אם אכן נפעל כך — סוף ההצלחה לבוא. והיו גם הצלחות.

יש מקום לחשוב על כך, מכל מקום, אם לא מן הדין ומן הצדק הוא להתנות את זכות הפעולה של מפלגות קומוניסטיות בישראל בהפסקת הרדיפות על הפעילים הציוניים בברית-המועצות, ולקבוע שב- אותה מידה שארצות קומוניסטיות יעניקו חופש לפ- עילות הציונית בארצם —

בן-ציון קשת (הליכוד):
כאילו איכפת להם בברית-המועצות.

גאולה כהן (הליכוד):
איכפת להם מאוד מאוד.

— באותה מידה שיעניקו חופש לפעילות הצ- יונית בארצם, באותה מידה נעניק אנחנו בארצנו חי- פש לפעילות הקומוניסטית. והנה במקום להגביל את הפעילות הקומוניסטית, לפחות כתגובה על הרדיפות של יהודים בארצות קומוניסטיות — הגבלה שהיא לגיטימית בהחלט — אנחנו עוד מעודדים אותם ושרי ממשלה ביד אחת מגישים להם כתב-מינוי כראשי ערים וביד שנייה לוחצים את ידם ומברכים אותם על הצלחתם בבחירות.

אדוני היושב-ראש, בהצעות קודמות לסדר-היום הרחבתי את הדיבור על הסיבות העומדות, לדעתי, ביסוד העיוותים הקיימים במדיניות ממשלת ישראל כלפי יהדות רוסיה ועל הרביזיה הדרושה בנושא זה, ואני מקווה שוועדת-המשנה ליהדות המצוקה של ועדת החוץ והבטחון — שקמה לאחר מאבק גדול של סי- יונו וקיימת כבר כמעט שנתיים — תקדיש דיונים רציניים לנושא הרביזיה, ותשמע עדויות לא רק של הנציגים הרשמיים של משרד החוץ אלא גם עדויות של פעילי העלייה, שתוקה עליהם שיש להם מה לתרום, ולביקורת שלהם יש להטות אוזן.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, ההצלחה במאבק למען יהודי ברית-המועצות אינה מובטחת מראש. אבל את הסיכויים ניתן להפחית כשם שניתן גם להרבות. ול- הרבות אותם היום ניתן רק על-ידי כך שממשלה ישראל תנהל ותעמוד בצורה גלויה — אני מדגישה גלויה — בראש מאבק תקיף ומשוחרר מחששות ועכ- בות של קבלת תדמית אנטי-סובייטית, רחמנא ליצלן, מאבק שיתפרס על כל מוקדי הפעילות הפוליטית, כשכל התדרדרות, ואפילו הקלה ביותר, במצב תזכה בהתאם לכך לתגובה מיידית, וכאשר הקו המנחה הוא לגרום לברית-המועצות בביתה ומוחוזה לה ככל האפשר יותר נזק מדיני, להטריד את מנוחתה בבי- תה ומוחוזה לא כך שיכאב לה.

תיחכום, אדוני היושב-ראש, יכול להיות באמ- צעים. בגישה העקרונית אין חכמות: ברית-המועצות אינה פועלת בחלל ריק — ריק מלחצים, ריק מאינ- טרסים, ריק משיקולי רוח והפסד. רק כשברית-המו- עצות תרגיש ותכאב במוחש את ההפסד המדיני שיי- גרם לה כתוצאה מפעולות מתמידות של לחץ ישראל, היא תיאלץ לשנות את מדיניותה כלפי היהודים.

אם היום ברית-המועצות מרשה לעצמה להתעלם, לצפצף או, כדברי מאליק, "לירוק" על הפגנות יהודים בעולם ולעשות עם יהודי רוסיה כעולה על רוחה, גם בנו הנאשם. אם לא נשנה את מדיניותנו ביסודה

הפגנות, שנערכו בערים מרכזיות במדינות העולם החפ-
שי למען יהדות ברית-המועצות, לרבות הפגנת הה-
מונים הגדולה שנערכה לפני כשבועיים-יחצי בני-
יורק, בהשתתפות יותר מ-100,000 איש.

כבוד היושב-ראש, המאבק יימשך, ואני מציע לה-
עביר את ההצעה לסדר-היום לוועדת החוץ והבטחון
או לוועדת-המשנה שלה לעניין יהדות ברית-המועצות.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבנבראון, להצעה.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע שלא
לכלול בסדר-היום של הכנסת את ההצעה לסדר-היום
של חברת-הכנסת גאולה כהן בדבר החמרה משמעות-
ית במצב יהדות ברית-המועצות ובסיכויי העלייה
ממנה.

אני זוכר זמנים שסיעת הליכוד היתה מגישה
הצעה דחופה לסדר-היום על מצב יהודי ברית-המו-
עצות כל שבוע, כל יום שני ושלישי, עד שהדבר
נמאס לה. חברי סיעת הליכוד נוכחו לדעת שאין
תועלת ואין טעם ואין עניין בהצעות אלו. האמת
היא, חברי הכנסת, שכאז כן עתה לא הדאגה ליהודי
ברית-המועצות מטרידה אותם. יהודי ברית-המועצות
אינם זקוקים לדאגתם. הם חיים יחד עם עמי ברית
המועצות בשוויון, ללא דאגת פרנסה, ללא חוסר עבו-
ד, ללא דאגה לחינוך ילדיהם — — —

ידידיה בארי (הליכוד):

מדוע אין נותנים לצאת למי שרוצה בכך?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
נותנים.

יותר מזה, גם לא הדאגה לעלייה מטרידה אתכם.
משנת 1945 עד תחילת 1976 עלו מברית-המועצות
לישראל 122,000 איש, נאמר באופן רשמי, רק ל-1.6%
ממגזרי הבקשות ליציאה שהם יהודים לא ניתנו איש-
יות יציאה. גם שם יש טעמים בטחונים וטעמים
של סודיות. לא הדאגה לעלייה מטרידה אתכם. קיימת
עלייה. מה שמגיע אתכם זה ההסתה נגד ברית-המו-
עצות.

גם היום נאמר עליידי חברת-הכנסת גאולה כהן
כאילו אמר מאליק שהוא יורק על יהודים. היום יש
הכחשה לכך בעתונות. זו הסתה נגד ברית-המועצות,
הסתה נגד רק"ח.

חברת-הכנסת גאולה כהן, יותר חזקים ויותר גדו-
לים ממך ניסו — — —

גאולה כהן (הליכוד):

ניסו מה?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
ניסו להוציא מפלגות קומוניסטיות ממסגרת החוק.
הם לא הצליחו. הקומוניסטים הם חלק מן העם הזה,
והם מבטאים נאמנה את האינטרסים של הפועלים ואת
האינטרסים הלאומיים של עם ישראל. לא יועילו שום
הסתות, שום הצעות להעמדת תנאים ולכן שייאסר על
רק"ח לפעול.

חברי הכנסת, מי שעוקב אחרי המערכה המת-
נהלת ללא הרף למען יהודי ברית-המועצות — וה-
שלטונות הסובייטיים בוודאי עוקבים אחרי מערכה זו
— יודע אל-נכון, כי היא נעשית בהיקף רחב, במ-
סירות רבה, בתוקף ובעקביות, ולא בלי הסתכנות.
מעטים המאבקים שהעם היהודי כולו, וישראל כמ-
דינתו על מוסדותיה, נוטלים על עצמם באחדות כה
רבה ובנכונות כה גדולה כמו המאבק על זכותם האל-
מונטארית של היהודים בברית-המועצות, ובכל ארצות
המצוקה, לעלות באופן חפשי למולדתם ההיסטורית,
כפי שמתחייב מאמנת זכויות האדם שגם ברית-המו-
עצות חתומה עליה ומרוח ועידת הלסינקי, עליה-
השלום. מאבק זה היה, הווה ויהיה מאבק מרכזי של
העם היהודי, של מדינת ישראל, של הממשלה ושל
הכנסת, עד שיותר לכל יהודי בכל מקום שהוא נמצא
לעלות באופן חפשי ארצה, ללא הצקות, ללא היטפ-
לויות וללא מסעות הפחדה.

לא לכל מה שנעשה במסגרת מאבק זה יפה הדי-
בור הפומבי. וחוששני שחברת-הכנסת גאולה כהן שגתה
שגיאה חמורה כשהצליחה, כדרכה, לאזן את הטלת האח-
ריות להעדר העלייה מברית-המועצות בין ממשלת ברית-
המועצות וממשלת ישראל. יבושם לה באהבת יש-
ראל זו.

גאולה כהן (הליכוד):

זה מתוך אהבת ישראל.

שר-החזין י. אלון:

לצערי אינני יכול להתיר לעצמי לפרט מעל במת
הכנסת כל אשר נעשה באמצעים דיפלומטיים, הס-
ברתיים וציבוריים למען יהדות ברית-המועצות, ברוח
ובחומר. או שחברת-הכנסת גאולה כהן אינה יודעת
את העובדות — ואז מוטב שתלמד אותן קודם שהיא
מופיעה מעל במה נכבדה זו; ואם היא יודעת, מסופ-
קני אם היו ראויות להישמע כאן — — —

גאולה כהן (הליכוד):

המקור המספק לך את החומר כבר הוכח כבל-
תי-מהימן לחלוטין. המציאות הוכיחה זאת.

שר-החזין י. אלון:

בוודאי לא אוכל לפרט במליאת הכנסת מה שמ-
תוכנן להיעשות בעתיד. כדי להקנות מושג על היקף
המערכה אצביע רק על שתי פעולות מרכזיות, שנ-
עשו ביזמת הקהילות היהודיות בעולם, לרבות יש-
ראל, בתקופה האחרונה. כוונתי לכנס העולמי למען
יהדות ברית-המועצות שנערך בהצלחה רבה לפני כש-
לושה חודשים בבריסל — כנס שהעניק תנופה מחו-
דשת לפעילות הנמרצת למען יהודי ברית-המועצות בכל
מקום שהדבר ניתן. כידוע עומדות הנשיאות והווי-
עדה היוזמת של הכנס להיוועד בשבוע הבא בציריך,
בראשותיו של יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית,
כדי להמשיך בתנופת הכנס ולהגביר את המערכה.

גאולה כהן (הליכוד):

מדוע לא בישראל?

שר-החזין י. אלון:

ההפעולה השנייה — שורת העצרות, הכנסים וה-

סתה זו נגד ברית-המועצות דווקא בתקופה שיש צורך לשפר את היחסים אתה; דווקא בתקופה שאם יש מי שיכול לתרום להסדר שלום צודק באזור, זה ברית-המועצות. האם אינכם מבודדים דייכם? אתם מחכים לישועה מארצות-הברית? דווקא כאשר צריך לנהל מדיניות נבונה, כדי לשפר את היחסים עם ברית-המועצות, מעלים הצעה לסדר-היום להסית נגדה ונגד הקומוניסטים.

לא מן ההצעות האלה תבוא ישועה ליהודי ברית-המועצות, לא בדרך זו תוגבר העלייה. לא עלידי הסתה נגד הקומוניסטים ונגד ברית-המועצות יקורב השלום לישראל. הצעתה של חברת-הכנסת גאולה כהן רק מחריפה את ההסתה נגד ברית-המועצות, רק מר-חיקה את הסיכויים לשיפור ביחסים בין ישראל לברית-המועצות, ומרחיקה את סיכויי השלום. על כן אני מציע לא לכלול את ההצעה בסדר-היום של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:

חברת-הכנסת גאולה כהן, האם את מסכימה להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדת החוץ והבטחון?

גאולה כהן (הליכוד):
אני מסכימה.

היו"ר פ. שינמן:

אם כך, לפנינו שתי הצעות: האחת — לא לכ-לול את הנושא בסדר-היום של הכנסת; והשנייה — להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון. אני מיד להצבעה את שתי ההצעות, זו מול זו.

ה הצ ב ע

בעד ההצעה לא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — מייעוט

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון
בוועדת החוץ והבטחון — רוב

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
החוץ והבטחון נתקבלה.

2. ממשלת ארצות-הברית והחלטות ממשלת ישראל על תכניות ההתנחלות בשטחי ארץ-ישראל

והארץ היתה מלאה דברי שטנה נגד קבוצת החלוצים אשר החליטו להקים את ביתם בשומרון, נשי-מעו כמה דברי הסתייגות מדוברים אמריקנים, בנוסח: ישובים בשטחים הכבושים הם מכשולים בתהליך השי-לום במזרח התיכון; הם סותרים את מאמצי ז'נבה; הם נוגדים את דברי סקרנטון, נציג ארצות-הברית באו"ם מות המאוחדות, ועוד כיוצא באלה — דברים שלא בלטו בקיצוניותם והיו רק הד רפה לדברי ההשמצה והבלע ההיסטריים שהיהודים בארץ.

לא נשלה עצמנו באשר לעמדה האמריקנית הרש-מית בשאלת גבולות ארץ-ישראל, היא לא השתנתה מאז תכנית רוג'רס. קסינג'ר הכריז מיד אחרי מל-חמת יום-הכיפורים: "הצלחת המשא-ומתן שלום תלויה בנסיגת ישראל מן העמדות שכבשה במלחמת יום-הכיפורים ובמלחמת ששת-הימים". זאת הוא אמר מבלי

ידידה בארי (הליכוד):
אתם מייצגים את השוביניסטים הערבי, אבל לא את העם היהודי.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
חברת-הכנסת בארי הנכבד, אין לך שום מונופול להגנה על האינטרסים של העם היהודי. לנו יש אותן זכויות, אותה דאגה, אנו מבטאים את הפאטריוטיס-האמיתי. דרכינו חלוקות, ואתה יכול להגיד שדרך זו צודקת, ולא דרך אחרת. אבל בקשר לנאמנות לעם ישראל אין לך מונופול.

על כן, לא בהסתה נגד ברית-המועצות ולא בה-סתה נגד המפלגה הקומוניסטית אפשר לשפר את הע-לייה, אם יש ירידה בעלייה — והיא קיימת — צריך לחפש אותה היכן שהיא קיימת. יושב-ראש הסוכנות היהודית, מר יוסף אלמוגי, אמר במסיבת עיתונאים בירושלים כי בחורש שעבר חלה עלייה תלולה במס-פר היהודים שיצאו מברית-המועצות ונשרו בווינה. רק 40% מכלל היוצאים מברית-המועצות הגיעו לי-ש-ראל. אתמול שמענו בראדיו, והיום קראנו בעתון, כי 500 עולים מברית-המועצות ירדו לרומא ועורכים שם הפגנות כדי שיתנו להם אשרות כניסה לארצות-הברית. למי את דואגת, חברת-הכנסת גאולה כהן? ליהודים שאינם רוצים לחיות במשטר סוציאליסטי? את דואגת לעלייה? את דואגת להסתה נגד קומו-ניסטים ונגד ברית-המועצות.

אילו היתה דאגתך אמיתית, הרי המדיניות והגיש-ההיו צריכות להיות שונות; הטיפול בעולים היה צריך להיות אחר; הקלטה היתה צריכה להיות אחרת. מי אשם בזה? האם את באמת חושבת שאין כל הש-פעה למכתבים שכותבים מן הארץ על ירידה, על המצב הקיים בישראל? את חושבת שאין לזה הש-פעה על צימצום העלייה, על הגדלת הירידה? נפול-ת נמושות — קראי לזה איך שאת רוצה.

אם כך, למה אתם מעלים הצעה כזאת? אני מצ-טער מאוד על ששר החוץ מצא לנכון להצטרף לה-

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה לסדר-היום בנו-שא: ממשלת ארצות-הברית והחלטות ממשלת ישראל על תכניות ההתנחלות בשטחי ארץ-ישראל. את הה-צעה יביא חברת-הכנסת יצחק שמיר.

יצחק שמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדי פעם, כאשר עולה על סדר-היום של מדינת ישראל בעיית ההת-נחלות היהודית-ציונית בשטחי ארץ-ישראל, מתלווים אליה צלילים צורמים של הטלת אימים, לאמר: ממ-שלת ארצות-הברית, ידידת ישראל, המושיטה לנו עז-רה חשובה ומרובה, תגיב בחריפות ותסיק מסקנות בלתי-רצויות לישראל.

ואמנם, כאשרפקדה אותנו באחרונה סערת-קדום,

חזרתי כ"ח, ישיבה רצ"ד
— הצעות לסדר-היום (שמיר) —

הכרמל — ספח של חיפה, וירושלים החדשה, וכך אפשר להמשיך ברישימה, ולשמחנתו היא די ארוכה. לפתע נודע לרובות יהודים תושבי קריית-ארבע, נצרת ועכו כי ערי מגוריהם הם נסיונות כושלים, שגיאות. כיצד צריכים יהודים אלה להגיב לשמע דבריו הבלתי-אחראיים והלא-ציוניים של ראש ממשלתם? לפניהם שתי אפשרויות: האחת — להסכים לדברים וליתול את מקל הנדודים, ורק אלוהים יודע לאן ישאם הרוח; והשנייה — להתעלם מהם ולהחליט ששיבכם במקומות שוחררו ובבנו בדם ובעמל אי-ננה שגיאה, וכי דברי ראש הממשלה הם השגיאה, שגיאה בלתי-כופר. כל אורה ישראלי נאמן ייעץ לתו-שבי קריית-ארבע, נצרת ועכו לבחור באפשרות השנייה ולדבוק באהבה במקומות מגוריהם.

אדוני היושב-ראש, כאיש אופוזיציה אין לי יסוד להתלונן על שפע השגיאות מסוג זה בהתבטאויות הרבות של ראש הממשלה, המציף אותנו במבול של נאומים, ראינות והצהרות. אך יש גבול, וכאשר עובר רים אותו נגרם הנזק לא רק לראש הממשלה ולממ-שלתו אלא למדינה ולעם. שכן יש בדברים מסוג זה חבלה בעצם השרשים והיסודות של הווייתנו בארץ-ישראל.

שמענו את ראדיו דמשק מכריז בימים אלה בנשי-מה אחת כי "הפעילות המהפכנית בגדה המערבית, רצו-עת-עזה והגליל נמשכת". נשים לב: הגליל של נצרת ועכו, ואשר לפעילות המהפכנית של מידי הא-בנים ומבעירי הצמיגים ביהודה ושומרון, אנו מקוים שכוחות הבטחון ימצאו את האמצעים המתאימים לב-לימת הגל העכור הזה. אך עם זאת יש למצוא את הכוח שיחדיר לחיילינו ולאזרחי המדינה את האמת הראשונית והבסיסית ששטחים אלה אינם "שטחים כבושים" — הם שטחי ארץ-ישראל שלנו, והשלטון שלנו שם איננו "שלטון כיבוש" אלא השלטון החוקי הלגיטימי של עם בארצו. וכל המרים יד עליו הוא פושע ואויב. כאשר האמת הזאת תוחדר, היא תוסיף לנו כוח ועוז.

אדוני היושב-ראש, בזירה האמריקנית שמענו לא-חרונה את דברי מר שלזינגר, מי שהיה שר ההגנה האמריקני, על סכנת הווייטאמזיאציה של ישראל. אין השוואה זו ערבה לאזננו מטעמים מובנים, אך חיי-בים להאזין לה בגלל רצינות האיש ומעמדו בעבר הקרוב. מחובתנו לזכור שבווייטנאם ניצח מי שניצח לא בגלל יתרון העזרה שהוא קיבל מבני-בריתו, ואף לא בזכות מישורת המדינית. ניצח הצד אשר המ-טיבאציה, הנכונות ללחום, כוח הסבל, הנאמנות ור-צון הקיום הלאומי שגילתה הנהגתו היו חוקים מאלה שגילתה הנהגת הצד שנוצח. ובזאת ייבחן עם בשעת מסה.

אדוני היושב-ראש, להנהגת ארצות-הברית הש-פפות שונות ומשתנות על המתרחש באזורנו. כל שב-יכלתנו לעשות הוא לנסות ולשכנע ולהשפיע בדרכים העומדות לרשותנו, ודאי שאין באפשרותנו להשפיע על הרכב הנהגה הזאת. אך תחום אחד הוא כולו ברשותנו, הנהגה שלנו. אותה יש להחליף. כי אנחנו מוכרחים להיות הצד שניצח.

להתעלם מן ההשפעה הפאטאלית שתהיה לנסיגה זאת על בטחונה של ישראל, שכן באותו נאום המשיך ואמר: "אם יצליח המשא-ומתן, תתעורר בעיה רצו-נית כיצד להבטיח את בטחונה של ישראל בגבולות שתיסוג אליהם". ל"בעיה רצינית" זו טרם הוצע פת-רון, אלא אם כן נראה פתרון באותם דברים בלתי-מוחשיים, כפי שהתבטא הנשיא פורד, שתמורתם נצ-טרך שלם ובנכסים ממשיים, כשטחי מזלדה, עמדות אסטרטגיות וקווי הגנה.

בזה אין כל חדש; יחסי הידידות בין ארצות-הברית וישראל נמשכו לארכם של נתיבים גדושים ב"אי-הסכמות" עקרוניות, החל בהכרזה על הקמתה של מדינת ישראל, דרך אירועים ותקריות בגלחמת 1948, מלחמת-קדש, מפעל הירדן, מלחמת ששת-הימים, איחוד ירושלים והקמת כל אותם ישובים שאכן הוקמו בשטחי ארץ-ישראל המשוחררים.

חרף כל אלה, ועם כל אלה, לא הופסקה הידי-דות, והעזרה נמשכה ואף גברה. ללמדנו, שבמסגרת ההחבה של "אי-הסכמות" עקרוניות מצד אחד וא-ווירה ידידותית הקיימת במוקדי הכוח וההכרעה באר-צות-הברית מצד שני, קיים מירוח די גדול של זמן ויכולת לבנות את כוחנו ולבצר בהתאם לדרישות האינטרס הלאומי שלנו, כפי שאנו רואים אותו.

והרי זוהי בעצם דרך-המלך של ההגשמה הציו-נית, שאנו מצויים עדיין בעיצומה — שכן רק 20% מבני העם היהודי גאלו, ואף אלה שרויים עדיין בצל סכנות חמורות. על כן חלילה לנו לסטות מדרך זו של יצירת עובדות התקומה הלאומית.

אלא שהמחסום העיקרי הקיים בדרך להתקדמותנו, מבלי להתעלם מן המכשולים האחרים שהיו ויהיו קיי-מים תמיד, הוא החלשת הרצון הלאומי ועירפול התי-חושה של הדרוש לקידום כוחנו וביסוס אחיזתנו באד-מתה של ארץ-ישראל. החלשה זאת ועירפול זה מאפ-יינים בראש וראשונה את הנהגה המדינית, החייבת לשמש מופת. כי מה לנו כי גליו על אנשי ממשל אמריקנים המסתייגים ממיבצעי התנחלות, כאשר ראש ממשלת ישראל בכבודו ובעצמו מוצא לנכון בשעה זו להכריז בפומבי כי חבל שהקימו את קריית-ארבע, ולפי דברי עתון "הארץ" מ"3 במאי הוסיף ואמר: "ספח יהודי למרכז ערבי לא מצליח ולא יצליח. ספח קריית-ארבע היתה שגיאה". אם ירצה השומע להס-ביר דברים מדהימים אלה ביוסו של ראש הממשלה לאנשי קריית-ארבע, המהווים לפעמים מטרד בהיותם חלוצים ונחשונים מביצעי התנחלות, הרי ייווכח ל-ד-עת שאין זו תגובה נועזת ונחמדות, אלא "פילוסופיה" חדשה, המציגה רבים מהישגי הבניין הציוני בארץ כ"פאשלות", בשפתו של ראש הממשלה. שהרי כך מוסר עתון "הארץ" בגליונו מיום 11 במאי את דברי ראש הממשלה בישיבה של סיעת המערך: "נכשלי הנסיונות להקים ישובים יהודיים בסמיכות קרובה ל-י-שובים ערביים. לדוגמה, נצרת ועכו. לפיכך יש להי-מנע מתקיעת יחד בלב אוכלוסיה ערבית בשומרון".

הנה כי כן, בניין הארץ רצוף "שגיאות": קר-יית-ארבע, נצרת-עילית, עכו. ואין סיבה שלא נמ-שיך את הרשימה: תל-אביב — ספח של יפו, והדר-

היו"ר פ. שינון :

רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החץ י. אלון :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעתו ודבריו של חבר-הכנסת יצחק שמיר יוצאים מתוך הנחה מוטעית, מוטעית לחלוטין, כאילו התבטאות אמריקנית מה-וה התערבות, כביכול, בהחלטות ממשלת ישראל. אין זה סוד כי נושא ההתיישבות בשטחים המוחזקים מה-וה את אחד הנושאים השוביים במחלוקת בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארצות-הברית. הוויכוח בינינו לבין ממשלת ארצות-הברית בעניין זה קיים זה שנים, והוא ויכוח לגיטימי בין שתי מדינות ריבוניות. אנו מודעים, כמובן, היטב לעמדתה של ממשלת ארצות-הברית, המסתייגת, אם לא מתנגדת, להקמת יישובים ישראלים מעבר לקו הירוק. לעמדה אמריקנית זו ניתן מפעם לפעם גם ביטוי פומבי במרוצת השנים האחרונות. מבחינה זו אין כל חידוש בהתבטאויות שבר-הכנסת שמיר התייחס אליהן. אני מצטער על התבטאויות אלה וסבור שלכל המועט אין הן מועילות. הייתי מעדיף שלא תתיינה. אבל אי-אפשר לומר עליהן כי הן חדשות או מחדשות.

מכל-מקום העובדה היא כי לא נמנענו בעבר מל-אחד את ירושלים ולבנות שכונות בתוכה ומסביב לה, ומלהקים כמה וכמה עשרות יישובים עבריים ברצועות האסטרטגיות שמעבר לקו הירוק, וכפי שמעידה החלטתה של הממשלה מיום 9 במאי 1976 — גם לא נימנע מלעשות כן בעתיד. ואינני מצטער על שום ישוב שהקימונו, לרבות קריית-ארבע שהוקמה כדון, על-פי החלטת הממשלה, ולא בכדי נקבע מי-קומה ממורח לחברון, כאשר פניה להתרחבות לעבר מדבר יהודה, שהוא חיוני מאוד מבחינה בטחונית.

אם כן, יש בהתיישבות הזאת לצורתייה לא רק מנוף גדול במאבק המדיני הצפוי לנו על קביעת גבולות בני-הגנה למשלה במסגרת השלום; יש בה גם תרומה חיונית לבטחונה של ישראל בשנים ובדורות שיבואו.

בסוגיה זו אין לי, לצערי, מה להוסיף על מה שאמרתי במליאת הכנסת עוד לפני כשלושה שבועות, ב-31 במאס השנה, לאמור: "ישראל מבצעת את מדיניות ההתיישבות בשטחים המוחזקים לא מתוך רצון לספח שטחים בתור שכאלה, לא מתוך טעמים אידיאולוגיים או תיאולוגיים, אלא מתוך אינטרסים אסטרטגיים-בטחוניים מובהקים. מדיניות סלקטיבית זו, הגורסת לא רק היכן דרוש להתיישב אלא גם היכן יש להימנע מלהקים יישובים, היא אינטרס חיוני של ישראל והיא תוסיף להיקבע על-ידינו על-פי שיקול דעתנו". עמדותיה של ארצות-הברית בנושא זה הן מוטעות, לדעתנו, ומנוגדות לעמדותינו. נוסף להתווכח עליהן כל אימת שהן תופענה ונמשיך לפעול למען לא תופענה. אך אינני רואה מקום לכל הטיעון המוד-גש של בעל ההצעה על "התערבות", כביכול, בהחלטות ממשלת ישראל או "איום", כביכול, על חופש החלטתה. העובדות מוכיחות כי זהו טיעון גטול ממש. די בצרות שיש בעמדות האמריקניות, אין צורך להוסיף עליהן, לפחות לא לפי שעה.

חברי הכנסת, לוויכוח הציבורי בנושא השתרבבה, לצערי, פרשת ההתמקמות של גרעין "אלון-מורה" ב-קדום, וחבר-הכנסת יצחק שמיר הזכיר אותה. בעניין זה היתה החלטת הממשלה, מלפני 10 ימים, ברורה וחד-משמעית, ואין לה שום קשר עם עמדתה של ממשלת ארצות-הברית, שהסתייגה בצורות שונות מלקים אחרים של אותה החלטת ממשלה. אני מצטט רק את הקטע הרלבנטי לנושא זה בהחלטה: "לא יוקם ישוב בקדום, במועד קרוב שייקבע על-ידי הממשלה יעבור הגרעין מקדום למקום התיישבות של קבע שיוצע לו במסגרת תכניתה המאושרת של הממשלה". הובהר באורח מוסמך כי מדובר בשבועות אחדים. החלטתה של הממשלה לא נתקבלה, כאמור, ואף לא הושפעה על-ידי איוו שהיא "התערבות", כביכול, מב-החוץ — לא היו כאלה, וגם אילו היו לא היו משב-שות שיקוליה העצמאיים של הממשלה. יש צורך לשקול עניינים מדיניים ובטחוניים כאלה בלי השפעה אמוציונאלית, אלא אך ורק על-פי שיקול-דעת קר ולעתים אכזרי. ההחלטה מעוגנת כל כולה במדיניות הריבונית ובשיקוליה המדיניים-בטחוניים של ממשלת ישראל, ובתור שכזו היא תבוצע כרוחה וכל-שונה.

אני רוצה מאוד להאמין כי חברי גרעין "אלון-מורה" יקבלו עליהם את דין הממשלה, אפילו אם לדעתם היא נובעת ממדיניות שהם מתנגדים לה. שמו-רה להם, כמו לכל גוף או איש אחר, מלוא הזכות להיאבק על דעותיהם או על המדיניות הנראית להם בכל הדרכים הדמוקרטיות, החוקיות, הפתוחות לפניהם. אם יקבלו רוב למדיניותם, יקימו ממשלה שת-נסה לבצע מדיניות זאת, אפילו אם היא נראית בעיני מוטעית והרת-אסון. אבל אין לגרעין "אלון-מורה", כשם שאין לשום גוף או איש אחר, שום זכות, שום צל של זכות, להפר את הכרעתה של הממשלה הנבחרת במדינה. הממשלה, כמו כל ממשלה דמוקרטית הראויה לשמה, לא תוכל להשלים עם מעשה כזה.

אני רוצה להאמין, אדוני היושב-ראש, כי אנשי הגרעין יבינו את הדבר ויקבלו עליהם את דין הממשלה. ואני מיעץ לכל מי שגורלו של המשטר הדמוקרטי בישראל וגורלה של ישראל כמדינת חוק יקרים בעיניו, לא רק שלא ללוד את אנשי "אלון-מורה" להמרות את דין הממשלה, אלא לשכנע אותם לקבלו, לשכנע אותם שאת מאבקם הפוליטי יעשו בדרכים הלגיטימיות למאבקים פוליטיים.

עם זה ראוי הנושא שיעבור בדיקה יסודית. אולי אפשר יהיה להביא לידיעת חברי הכנסת מידע נוסף, שיקולים נוספים, והייתי מעדיף שהנושא הזה, שהועלה על-ידי חבר-הכנסת יצחק שמיר, יידון בו-עדת החוץ והבטחון של הכנסת.

היו"ר פ. שינון :

שאלתי לחבר-הכנסת יצחק שמיר: האם הוא מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ וה-בטחון?

יצחק שמיר (הליכוד): כן.

חוברת כ"ח, ישיבה רצ"ד

— הצעות לסדר-היום (שינמן, מואב, לין); חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה (שינמן, מודעי) —

נחלות ביהודה ושומרון, התכנית שדיבר עליה שר החוץ.

אמנון לין (הליכוד):
את זה הוא יגיד בוועדה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
האם תכנית זו אושרה עליידי הכנסת? האם קריית-ארבע היא במסגרת תכנית זו? האם זו תכנית פרטית של שר החוץ או האם זו תכנית שהכנסת אישרה? הייתי רוצה לשמוע תשובה ישירה מעל במה זו על שאלות אלה, ולא להעביר את הנושא לוועדה. ממילא נצטרך לחזור ולדון בנושא בעוד חודש ימים או פחות, שעה שעניין קדום יועלה מעל במת הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:
אבל הצעת לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
הצעתי להסיר מעל סדר-היום של הכנסת את הצעת הליכוד. במקום זאת אני מבקש דיון על ההתנחלויות ביהודה ושומרון, ובו תובא "תכנית המ-אושרת" של הממשלה לאישור הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:
אתה מציע לכלול את הנושא בסדר-היום או לא לכלול אותו?

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
אני מתנגד לנוסח הזה של דברי סגן ראש הממשלה. ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת שמיר מעל סדר-היום לאחר ששמעתי את דבריו המתחמקים של שר החוץ.

היו"ר פ. שינמן:
חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: הצעה שלא לכלול בסדר-היום של הכנסת את הצעתו של חבר-הכנסת יצחק שמיר; והצעה להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת יצחק שמיר לוועדת החוץ והבטחון. אני מעמיד את שתי ההצעות להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:

אם כן, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
אני מבקש לא לכלול את ההצעה בסדר-היום של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:
האם אתה רוצה לנמק?

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

היו"ר פ. שינמן:
לפנינו איפוא שתי הצעות: האחת — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום; והשנייה — להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון. אני מעמיד להצבעה את ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
זו הפעם השנייה שאני מבקש ואתה לא נותן לי רשות.

היו"ר פ. שינמן:
שאלתי. חשבתי שאתה מוותר.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
אמרתי שאני מבקש.

היו"ר פ. שינמן:
אתה רוצה לנמק דווקא?

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
כן.

היו"ר פ. שינמן:
בבקשה.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר דבריו של שר החוץ על קדום וההתנחלות ועל "תכנית המ-אושרת של הממשלה", ולאחר הצעת שר החוץ להעביר את הנושא לדיון בוועדה, הייתי רוצה לשאול מעל במה זו מה היא "התכנית המאושרת" של ההת-

ז. חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה, תשל"ו—1976 *

(הצעת חבר-הכנסת י. מודעי)

יצחק מודעי (הליכוד):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, רשות ממשלתית היא מבנה מקובל בארצות דמוקרטיות וכן גם ביש-ראל, והיא משמשת מכשיר-עזר לממשל. אף שרשות ממשלתית כפופה במלואה לממשל, יש לה יתרונות:

היו"ר פ. שינמן:
חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום: חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה, תשל"ו—1976 — הצעה של חבר-הכנסת יצחק מודעי. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מודעי.

— חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והזרבה (מודעי, גיבלבר, קשת, ליו) —

בן-ציון קשת (הליכוד):

הפנייה הועברה בצינורות הנכונים, אבל לא הגיעה למציע.

אמנון לין (הליכוד):

לפי התקנון על חברי-הכנסת מודעי להמשיך בדבריו, והצעתו תועבר לדיון בוועדה.

יצחק מודעי (הליכוד):

הצעת החוק שאני מתכבד להביא לפני הבית מקור רה בתפיסה שמרחבי הערבה ואילת אינם נטל על מדינת ישראל אלא מנוף מדיני, בטחוני, כלכלי וחברתי בעל פוטנציאל עצום; כמו כן — בתפיסה שנייטית להסביר בדברי הפתיחה, שהנושא הזה מחייב טיפול כמיקשה אחת, ולא לפי ענפי המשק — תיירות, בנפרד, חקלאות, בנפרד, תעשייה, בנפרד, תחבורה, בנפרד, וכו'.

ברשות כבוד היושב-ראש, אקרא קטע ממכתב ששלח אלי בקשר להצעה זו שר המסחר והתעשייה. הקטע מציג שאלה, ואנסה להשיב על שאלה וזאת מעל במת הכנסת, וזו הסיבה שלא השבתי קודם לכן לשר בכתב, מתוך תקווה שהוא יהיה נוכח כאן היום. "מקריאת הדברים" — כותב שר המסחר והתעשייה — "לא הבינתי מדוע אין המסגרות הקיימות, המינהל האזרחי לפיתוח מרחב שלמה, החברה הממשלתית לתירות, רשות שמורות הטבע וכו', מסוגלות לנצל את הפוטנציאל הטמון במפרץ אילת ובערבה ולפיכך יש להקים מסגרת חדשה. אודה לך אם תוסיף דברי הבהרה בנדון. אבקש איפוא להוסיף את דברי ההבהרה לפני הבית כולו.

סיבות ישירות אחדות להצעה להקים רשות פיתוח נפרדת, עצמאית. הראשונה היא שאין ניצול מספיק ואם אני רוצה להתבטא במלוא משקלם של הדברים יש הונחה-ירבתי ומחדלים משועים בפיתוח האזורים ובשימוש בכלים שנועדו לפתח את הערבה ומפרץ אילת. כך קיימת, למשל, החברה לפיתוח חוף אילת, ולא הצלחתי עד היום לקבל משר התירות, שהחברה הזאת מונתה על-ידו וכפופה לו, רשימה מרהיבה של המפעלים של החברה הזאת.

הנימוק השני — יש בפיתוח המרחבים הללו גידוד של תפיסות — לא גידוד אינטרסים, אבל גידוד של תפיסות. ולדוגמה, רשות שמורות הטבע אינה מוכנה לוותר על קרקעות שהן חיוניות לפיתוח אזור תעשייתי באילת. ואני לא רוצה להיות הפוסק, אבל אין לי שום ספק שאילו היתה רשות ממונה על הנושא, היתה יכולה לבוא בדברים עם הצדדים ואולי אפילו למצוא דרכי תיפוע על דעת השניים גם יחד.

הנימוק השלישי — וזה נימוק כללי — אילת והערבה, למרות מיקומן ויתרונותיהן שעוד מעט אגע בהם, במשרדי הממשלה הן משמשות עוד אזור אחד לטיפול.

אזור מפרץ אילת והערבה דורשים מאמץ מרוכז ומתואם, כיוון שאזור זה יכול להיות התממה של מדינת ישראל. שם יש שפע של קרקע פוריה; בניגוד לדעה המקובלת יש שם שפע של מים מן הווא-דיות, הזורמים למפרץ אילת ואינם נעצרים ונאצרים.

בכך שהיא איננה מהווה עוד מחלקה באיזה שהוא משרד ממשלתי; בכך שהיא יכולה להתמקד בנושא שהיא מופקדת עליו; בכך שהיא יכולה לתאם את הנושא הזה שלא באמצעות משרדים ממשלתיים, באור פן הוריונטאלי בין משרדי הממשלה; ובכך שהיא יכולה לגייס אמצעים ומומחים לנושא שהממשלה, על-פי מתכונת פעולתה, מוגבלת בהם.

התיפוע באמצעות רשויות ממשלתיות מקטין את הצורך בריבוי משרדים ממשלתיים. בהתאם לנושא יוכל להיות ממשלתית להיות רשות ביצוע או רשות לקביעת מדיניות. היא יכולה להיות עצמאית יותר או כפופה יותר לשר המתאם. היא יכולה להיות מוגבלת בזמן פעולתה, והיא יכולה להיות מתמשכת.

ממשלות ישראל לא קבעו לעצמן מדיניות של רשויות ממשלתיות, ובדרך כלל המעיטו בהקמתן. לנו יש רק 7 רשויות כלליות ו-3 רשויות טיפוליות ואדמיניסטרטיביות. הכלליות הן: רשות הנמלים, רשות השידור, רשות גנים לאומיים, רשות שמורות הטבע, רשות נאות-מרפא, ובמידה מסוימת הרשות לפיתוח אמצעי לחימה, ולבסוף רשות הספורט. הרשויות התיפועיות האדמיניסטרטיביות הן רשויות שחברי הכנסת אפילו לא שמעו אולי את שמן: יש רשות לחסות הנוער, יש רשות לתיכנון כלכלי, ויש רשות — וזה כולנו שמענו — לחברות ממשלתיות.

כך, למשל, לא הוקמה אצלנו עד היום רשות לאנרגיה, למרות מצב האנרגיה במדינת ישראל ולמרות הבעיות הבין-לאומיות שנושא האנרגיה מציג היום בפני מדינות מתועשות. יש למשל, יש לנו משרד קליטה כאשר, לעניות דעתי, רשות קליטה לא זו בלבד שהיתה מספקת אלא שכלה לבצע תיאום הדוק יותר בלי מגבלות של משרד ממשלתי, למשל עם הסוכנות היהודית בארץ-ישראל. בהעדר מדיניות רשות יות מקימים אצלנו במדינה רשויות רק כאשר יש צרות או כאשר המחזלים זועקים לשמיים. למשל, רשות הנמלים — זכור מתי הוקמה. למשל, הרשות לשמורות הטבע, שהוקמה כאשר התחילו "להפוך" את סדרי הטבע בישראל.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, הצעת החוק, שאני מביא לפני הבית היום, לפיתוח אילת והערבה נועדה להקדים כלים למכה. ואילו הייתי מדבר כאשר היה משבר תמנע, יכול להיות שהבית היה מלא, אבל להעלות הצעה כזאת כאשר נודק לה, אולי, בעוד מחצית השנה — זה לא מתקבל כראייה מראש, זה נראה כצעד מיותר.

אברהם גיבלבר (המערך):

אתה צריך להתמין עד שיבוא שר המסחר והתעשייה, השר ביקש לדחות את העלאת הנושא עד לשבוע הבא.

יצחק מודעי (הליכוד):

סליחה, זה רק עכשיו נמסר לי. ברצון רב הייתי ממתיין. לא ידעתי שהיתה פנייה כזאת. אני מודיע לכבוד היושב-ראש שלא היתה לי שום סיבה לדחות את הקץ. לא הייתי רוצה לחכות לשר המסחר והתעשייה שישה חודשים, אבל שבוע ימים בוודאי הייתי ממתיין.

חוברת כ"ח, ישיבה רצ"ד, י"ט אייר תשל"ו (19 מאי 1976)
— חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה (מודעי, שינמן) —

ביצוע החוק — את השליטה המלאה על מדיניותה, פעולותיה ותיפעולה של הרשות. הדבר בא לכלל ביטוי בסעיף 22, המגדיר את סמכויות השר, וכן בסעיף 18, המגדיר את סמכויות הממשלה.

אדוני היושב-ראש, אני סבור איפוא שכדאי היה לנצל את המבנה האדמיניסטרטיבי, שרבים כמוהו מוקמים במדינות דמוקרטיות חפשיות באירופה, כדי לתפעל ולתכנן נושא העשוי לתרום תרומה רבת לא לפיתוח האזור בלבד אלא גם לפיתוחה של מדינת ישראל כולה.

לכן אבקש מאת הבית להסכים להעברת הצעת החוק לדיון ועיבוד בוועדת הכלכלה של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן:

לצערי, שר המסחר והתעשייה איננו באולם כדי להשיב למציע. אנו יכולים להצביע על ההצעה של המציע להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה. אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה, תשל"ו—1976, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, סיימנו את סדר-היום של הישיבה. אני מודיע שהישיבה הבאה של הכנסת תתקיים, אם-ירצה-השם, ביום ב' הקרוב בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

שם יש אקלים המבטיח ללא אמצעים טכניים יקרים פיתוח גידולים חקלאיים שאין אפשרות לגדלם ביתר שטחי הארץ. שם יש אפשרויות מרובות.

גם בתחום התעשייה יש לאילת מה להציע, לא כפתרון לבעיותיה אלא כפתרון לצרכיה של מדינת ישראל. אינני מדבר על טלאים של תעשייה, כמו הורדת תעשייה בטחונות לאזור או הקמת תעשיית נחושת, שאין לה מקום שם; אני מדבר על תעשיות שמיקומן האורגאני הוא באילת, כמו תעשיית שמני דקלים ודגים, או תעשיית עץ, או תעשייה המעבדת את המוצרים החקלאיים, אם אמנם תיהפך הערבה לחממה חקלאית של מדינת ישראל. הוא הדין בתעשיית הנפט ומוצריו. כל אלה עדיין לא הגיעו לראשית הפיתוח שלהם.

לאחרונה ארשה לעצמי להצביע לפני הבית על הפוטנציאל החלוצי הטמון באילת ובערבה. אנו חייבים להפוך חבל-ארץ זה למנוף עצום למיבצעים לאומיים ממדרגה ראשונה. עלינו ללמוד ממדינה כמו יוגוסלאביה, שבנתה את מסילת הברזל ברחבי המדינה השוממים באמצעות נוער ומתנדבים. עכשיו הנוער נמשך כזוכבים לאור, לאילת. זהו נוער שהתנהגותו איננה חיובית, אבל זה מוכיח שאילת, בגלל ריחוקה ותנאי הטבע שלה, יכולה ליהפך על-ידי שילוב של רוח ותנועה חלוצית למוקד שאפשר להגיע בו להישגים גם תוך מגבלות תקציביות, ובו-זמנית לבצע שם מיבצעים חינוכיים ולאומיים.

יורשה לי להעיר בסיום דברי כי הצעת החוק המוצעת איננה שוללת מן הממשלה — ולמעשה משר המסחר והתעשייה שמוצע להיות השר הממונה על

הישיבה ננעלה בשעה 14:35.

נספחות

א. סדר-היום לישיבות רצ"ב-רצ"ד

- א. סקירת שר הפנים על פעולות משרדו.
- ב. סקירת שר המשטרה על פעולות משרדו.
- ג. חוק רשות הרבים (שמירה על נקיון), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת ש. לוי וי. תמיר.
- ד. חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת אר"נונה כללית), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת מ. ידיד.
- ה. שאלות ותשובות.
- ו. הצעות לסדר-היום.
- ז. סקירת שר האוצר על פעולות משרדו ואומדן ההכנסות — תשובת השר.
- ח. סקירותיהם של שר העבודה ושר הסעד על פעולות משרדיהם.
- ט. סקירותיהם של שר התחבורה ושר התקשורת על פעולות משרדיהם.
- י. סקירותיהם של שר השיכון והשר לקליטת העלייה על פעולות משרדיהם — תשובות השרים.
- יא. הצעות חוק של חברי כנסת.
- יב. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו.
- יג. סקירת שר הבריאות על פעולות משרדו — תשובת השר.
- יד. חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 11), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- טו. חוק מס מכירת צמודים, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 3), תשכ"ג—1963 (תיקון מס' 3), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 5) תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה) — הצעת קבוצת חברי כנסת.
- יח. חוק רשות לאומית לאנרגיה, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת א. שכטרמן.
- יט. חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 5), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 7), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
- כב. חוק החקיקה (הוראות מעבר), תשל"ו—1975 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מגועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3), תשל"ו—1975 (קריאה ראשונה).
- כד. חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).
- כה. חוק בתי המשפט (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).
- כו. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטי"פול) (תיקון מס' 5), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).
- כז. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 22), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת פ. שינמן.
- כח. השיבושים התמורים בשירותים הציבוריים — דיון.
- כט. שביתת הימאים — דיון.
- ל. המצב במוסדות לילדים בארץ — דיון.
- לא. המצב בענף התיירות בישראל — דיון.
- לב. שידורים בטלוויזיה הפוגעים במוראל הציבור — דיון.
- לג. הודעת הממשלה בדבר ההחלטה להפסיק את פעילותו של מפעל מכרות הנחושת תמנע — דיון.
- לד. היקפן של השקעות במפעלים פטרוכימיים — דיון.
- לה. הדרכים לביצוע המלצות ועדת ראש הממשלה לנוער במצוקה — דיון.
- לו. השבתת נמל אשדוד — דיון.
- לז. סחבת בבתי המשפט — דיון.
- לח. הגברת הפיקוח למניעת מקרי שחיתות שפשו בקרב החברה בישראל — דיון.
- לט. פיטורי עובדים דרוזים בנמל חיפה — דיון.
- מ. מעמד האשה בישראל — דיון.
- מא. עליית יהודים מארצות המערב וקליטתם — דיון.
- מב. בעיית העובדים היומיים — דיון.
- מג. ייקור דירות לזוגות צעירים ולעולים חדשים על-ידי העלאת מחירי הקרקעות — דיון.
- מד. אחריותה ומדיניותה של מדינת ישראל לגבי יהודי התפוצות — דיון.
- מה. התנהלויות בשומרון — דיון.
- מו. שיבוש הלשון העברית בדיבור בפומבי ובכלי התקשורת וחובת חברי הכנסת — דיון.
- מז. פיתוח קשרים עם הקהילה האירופית והיערכות המשק לקראת ביטול מכסים על המוצר האירופי — דיון.

- מח. דיון במועצת הבטחון בהשתתפות נציג אירגון המרצחים — דיון.
- מט. דיוני מועצת הבטחון וההשלכות על הטיפול בסיכ-סוך הישראלי-ערבי — דיון.
- ג. הצורך להכליל את מורשת התרבות של עדות המזרח בתכניות הלימודים ובספרי הלימוד — דיון.
- נא. אי-קיום המלצות ועדה של הכנסת בדבר הסעת חינוך לחיילים בתחבורה הציבורית — דיון.
- גב. הייצור החקלאי ומדיניות התובלה האווירית של משרד התחבורה — דיון.
- גג. חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (פיקוח על כלי שיט) (מס' 3), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- גד. חוק המועצה לענף הלול (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- נה. חוק השופטים (תיקון מס' 4), תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).
- נו. חוק רישוי בעלי מלאכה, תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).
- נז. חוק התוזים האחידים (תיקון מס' 2), תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).
- נח. חוק כפיית קיום פסקי דין, תשל"ד—1973 (קריאה ראשונה).
- נט. הצעות סיעות הליכוד וחזית דתית תורתית שלא יחול דין רציפות על הצעת חוק האיגוד השיתופי, תשל"ב—1972.
- ס. חוק לתיקון פקודת הטלגראף האלחוטי, תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).
- סא. חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון), תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).
- סב. חוק לתיקון פקודת המבחן (מס' 2), תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).
- סג. חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) (מס' 4), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).
- סד. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים) (תיקון), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).
- סה. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (הגבלת התנועה של כלי רכב), תשל"ד—1974 (קריאה ראשונה) — תשובת השר.
- סו. חוק דיני עונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים) (תיקון מס' 2), תשל"ל—1970 (קריאה ראשונה).

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות רצ"ב—רצ"ד

605. מ. נסים (הליכוד): תיפקודה של הממשלה נוכח היחסים בין ראש הממשלה ובין שר הבטחון.
- 606—607. שידורים אנטי-ישראליים בטלוויזיה הישראלית — הצעת חברי-הכנסת א. לין וי. בן-מאיר.
608. מ. חריש (המערך): היערכות הממשלה לניהול מדיניות לאומית בתחום האנרגיה.
609. ג. כהן (הליכוד): החמרה משמעותית במצב יהדות ברית-המועצות ובסיכויי העלייה ממנה.
610. י. עמיר (הליכוד): ממשלת ארצות-הברית והחלטות ממשלת ישראל על תכניות ההתנחלות בשטח ארץ-ישראל.

ג. הצעת חוק רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה, תשל"ו—1976

(הצעת חברי-הכנסת י. מודעי)

1. הקמת הרשות וסמכויות מוקמת בזה רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה.
2. תפקידי הרשות
 - תפקידי הרשות הם:
 - (1) לרכז את הטיפול בפיתוח אילת והערבה ולפקח על הרשויות והגופים הפועלים בהם;
 - (2) להחזיק, לרכוש ולמכור רכוש, זכויות וזכויות;
 - (3) לתכנן תכניות פיתוח ולעודד את ביצוען;
 - (4) לייצג את משרדי הממשלה הפועלים במפרץ אילת ובערבה.
3. הרשות תאגיד
 - הרשות היא תאגיד כשר לכל חובה וזכות ופעולה משפטית.
4. הרשות גוף מבוקר
 - הרשות תהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(ג) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח—1958 (נוסח משולב).
5. הרכב המועצה
 - לרשות תהיה מועצה בת 15 חברים שימנה נשיא המדינה (להלן המועצה) וזה הרכב המועצה:
 - (1) שר המסחר והתעשייה;
 - (2) שבעה חברים שהמליצו עליהם ראש הממשלה, שר האוצר, שר הבטחון, שר התיירות, שר

(ג) התפטרות יושב-ראש המועצה מתפקידו כיושב-ראש תהיה בהודעה למועצה ולנשיא המדינה; תוקף ההתפטרות עם תום תשעים ושש שעות ממועד הודעה.

(ד) חבר המועצה שנעדר, שלא באישור המועצה, משלוש ישיבות של המועצה, רשאי נשיא המדינה, לפי המלצת המועצה להעבירו מכהונתו.

11. גמול

חבר המועצה יהיה זכאי לקבל הוצאותיו בשיעור שיקבע בתקנות.

12. ישיבות

המועצה תתכנס לישיבותיה לפחות ארבע פעמים בשנה, ובכל עת לפי דרישת שליש מחבריה. מנהל הרשות שיתמנה לפי סעיף 13 ישתתף בישיבות המועצה בזכות דעה מיעוט.

13. מנהל רשות לאצילת סמכויות

(א) המועצה תמנה מנהל לרשות (להלן המנהל) והיא אף רשאית לפטר.

(ב) המועצה תקבע את תפקידי המנהל והיא רשאית לאצול לו סמכויותיה כפי שיפורט בהחלטות המועצה.

(ג) לא תיאצלנה למנהל הסמכויות שתתפרסמה בתקנות מטעם שר המסחר והתעשייה על-פי המצוות המועצה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

14. קבלת עובדים ותנאי עבודתם

(א) קבלת עובדי הרשות ומינויהם ייעשו על-ידי הוועד המנהל.

(ב) התפקיד של עובדי הרשות, התקן, השכר, ה"גמלאות ותנאי העבודה ייקבעו על-ידי הוועד המנהל באישור המועצה.

15. תקציב הרשות

(א) המועצה תערוך לקראת כל שנת כספים תקציב המפרט אומדן הכנסותיה והוצאותיה; הצעת התקציב תוגש לממשלה לאישור באמצעות שר האוצר לפחות תשעים יום לפני תחילת שנת הכספים;

(ב) לא ישולם סכום מכספי הרשות אלא על-פי התקציב שאושר כאמור; לא תתחייב הרשות בשום התחייבות אלא לפיו או לפי החלטת המועצה שנתקבלה כדין ואישרה אותה ועדת הכלכלה של הכנסת.

16. הגשת דו"חות

הרשות תגיש לוועדת הכלכלה של הכנסת אחת לשישה חודשים דו"ח על פעולותיה; והיא תמסור, כל אימת שתידרש מאת ועדת הכלכלה של הכנסת, דו"ח ומידע בעניין פעולותיה ובכל עניין שהוא בגדר תפקידיה וסמכויותיה, לרבות פעולות מנהל ושאר עובדיה.

התחבורה; שר הפנים ושר המסחר והתעשייה — כל אחד חבר אחד;

(3) חמישה חברים שהמליצו עליהם הגופים הבאים; כל גוף — חבר אחד: הסוכנות היהודית; עיריית אילת; אירגון המעסיקים; ההסתדרות הכללית; רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים; (4) שני אישי ציבור שהם לדעת נשיא המדינה בעלי ידע ונסיון בתחום הפיתוח.

(5) (א) שר המסחר והתעשייה יהיה יושב-ראש המועצה;

(ב) חבר המועצה שהמליץ עליו שר האוצר משנה ליושב-ראש.

6. סדרי-עבודה

(א) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ומועדי ישיבותיה.

(ב) מניין חוקי בישיבות המועצה הוא לפחות תשעה חברים.

(ג) יושב-ראש המועצה (ובהעדרו משנהו) יישב בראש ישיבות המועצה.

(ד) החלטות המועצה מתקבלות ברוב דעות המצביעים ובמקרה של דעות שקולות תהיה ליושב-ראש הישיבה דעה מכרעת.

7. מינוי ועדות

המועצה תמנה ועדות מבין חבריה, לרבות ועד מנהל שיהיו בו יושב-ראש המועצה ומשנהו, לקבוע את תפקידיהן ולאצול להן מסמכויותיה.

8. יושב-ראש המועצה

יושב-ראש המועצה ממונה על ביצוע החלטות המועצה והוועדות ויפעל בשמן.

(ב) כל שיש להגישו יוגש באמצעות יושב-ראש המועצה, וכל הודעה מטעמה תימסר על ידו.

9. תקופת כהונה

(א) תקופת כהונתה של המועצה תהא שלוש שנים מיום מינויה.

(ב) חבר המועצה שתקופת כהונתו תמה יכול שיתמנה מחדש.

(ג) המועצה היוצאת תוסיף לכהן עד למינויה של מועצה חדשה.

10. הפסקת חברות ומינוי-חליף

(א) נפטר חבר המועצה או התפטר או הועבר מכהונתו כאמור בסעיף קטן (ד) או הורשע בעבירה שיש עמה קלון, או פשט את הרגל או נתמנה עליו כונס נכסים מטעם בית-המשפט, יתמנה אדם אחר במקומו, כאמור בסעיף 5, ליתרת תקופת כהונתה של המועצה.

(ב) התפטרות חבר המועצה תהיה בהודעה בכתב ליושב-ראש המועצה; תוקף ההתפטרות — עם תום תשעים ושש שעות ממסירת ההודעה.

שור; לא החליטה הממשלה או מי שהיא הסמיכה על סירוב לאשר את התקנות או הצווים יוציאים שר המסחר והתעשייה שלושים יום מיום שהגישה אותם הרשות לשר.

19. אחריות בנויקין

לעניין אחריות בנויקין, דין הרשות כדין המדינה.

20. מסים

דין רכוש של הרשות לעניין ארנונות, מסים ותשלומי חובה אחרים — כדין נכסי המדינה.

21. סמכויות עזר

הרשות מוסמכת לבצע כל פעולה משלימה וכל פעולת לוואי הדרושות במידה סבירה לביצוע תפקידיה ולשימוש בסמכויותיה לפי חוק זה.

22. ביצוע ותקנות

שר המסחר והתעשייה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהמלצת המועצה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו.

ד ב ר י ה ס ב ר

ד. יש פיגור משוע בניצולו של הפוטנציאל הנ"ל עקב ההתייחסות אל המרחב כאל אחד מאזורי הפיתוח של המדינה.

ה. ריכוז הטיפול התיכנוני והביצועי ברשות על-משרדית יבטיח את זירוזו של תהליך הפיתוח ואת מיצוי של הפוטנציאל הנ"ל.

ו. לפיכך מוצע להקים רשות לאומית לפיתוח מפרץ אילת והערבה.

17. העברת רכוש, זכויות וסמכויות

(א) רכוש, זכויות וסמכויות, שהיו נתונות ערב תחילתו של חוק זה בידי שר בממשלה, הכל לפי העניין, והנמצאות או המתייחסות למפרץ אילת ולערבה, יעברו לרשות;

(ב) על אף האמור ב-(א) לעיל לא יעברו לרשות רכוש, זכויות וסמכויות שיקבע השר בתקנות באי-שור ועדת הכלכלה.

18. התקנת תקנות בנות פועל תחיקתי

(א) הרשות רשאית להציע לשר המסחר והתעשייה תקנות או צווים לפי כל אחד מהחוקים המתייחסים למפרץ אילת ולערבה ושהסמכות להתקנתם היתה בידי שר, שעבר תחילתו של חוק זה היה ממונה על ביצוע אותו חוק;

(ב) שר המסחר והתעשייה יתקין את התקנות לא-חר שהוצע לו מאת הרשות ואושרו כאמור בסעיף קטן (ג);

(ג) שר המסחר והתעשייה יגיש את התקנות או הצווים לממשלה או למי שהיא הסמיכה לשם אי-

א. מפרץ אילת והערבה רחוקים — ובמידה רבה מנותקים — מיתר חלקי הארץ.

ב. למרחב זה חשיבות מדינית, כלכלית, חברתית ובטחונית ממעלה ראשונה.

ג. המיקום הגיאוגרפי ונתוני הטבע מעניקים למרחב פוטנציאל עצום בענפי התיירות, החקלאות, התעשייה, הדיג והתחבורה.

סיכום הישיבות

- ישיבה רצ"ב (י"ז באייר תשל"ו — 17 במאי 1976)
- היו"ר — י. ישעיהו; ב.צ. קשת; ש.ז. אברמוב.
- א. יושב-ראש הכנסת י. ישעיהו הודיע על הכללת חבר נוסף בהרכב ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשיעית.
- ב. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ג. שרי-הפנים י. בורג מסר סקירה על פעולות משרדו. בוויכוח השתתפו: י. ארידור, ד. קורן, א. אבוחצירא, א. אפרת, י. בארי, ק. כהנא, נ. אלי-עד, ע. גוף. שר הפנים נטל את רשות הדיבור והשיב לחברי-הכנסת ע. גוף. בהמשך הדיון השי-תתפו ת. זיאד וב. מואב.
- ד. שרי-העבודה מ. ברעם השיב על 14 שאילתות של חברי-הכנסת: ג. פת, ש. לוי, י. דרניצקי (יו"ר דין), י. בן-מאיר, א. הרליץ, י. בארי, נ. אליעד, מ. פעיל, ח. גרוסמן, א. לבנבראון, י. תמיר, ח. שמעוני, ב. מואב.
- ה. ש. לוי הביא לקריאה ראשונה חוק רשות הר-בים (שמירה על נקיון), תשל"ו-1967. בוויכוח השתתפו: נ. אליעד, ב. מואב.
- הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- ו. מ. ידיד הביא לקריאה ראשונה חוק הרשויות המ-קומיות (ערר על קביעת ארגונה כללית), תשל"ו-1976.
- הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- ישיבה רצ"ג (י"ח באייר תשל"ו — 18 במאי 1976)
- היו"ר — א. גיבלבר; מ. שחל.
- שר-המטרה ש. הלל מסר סקירה על פעולות משרדו. בוויכוח השתתפו: ב.צ. קשת, מ. גז, א. אבוחצירא, ע. הדר (הורביץ), י. בארי, י. מ. אברמוביץ, נ. אליעד, ש. תמיר, מ. וילנר, א. לין, א. אליאב.
- ישיבה רצ"ד (י"ט באייר תשל"ו — 19 במאי 1976)
- היו"ר — פ. שינמן.
- א. סגן שר התקשורת א. מויאל השיב על 8 שאיל-תות של חברי-הכנסת: ז. שובל, ח. גרוסמן, ע. אמורי, מ. בן-פורת, י. מודעי, ד. זכין, י. מ. אברמוביץ.
- ב. מ. נסים הגיש הצעה לסדר-היום בנושא תיפקודה של הממשלה נוכח היחסים בין ראש הממשלה ובין שר הבטחון. א. גיבלבר הציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום. מ. פעיל הציע להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.
- הוחלט: לא לכלול את הנושא בסדר-היום.
- א. לבנבראון מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.
- ג. ש. ארבלי-אלמוזלינו (מ"מ יו"ר ועדת הכנסת) הו-דיעה על החלטת ועדת הכנסת להקים ועדה משו-תפת לעניין חוק המים.
- ד. בהמשך הדיון בהצעה לסדר-היום של מ. נסים בנושא תיפקודה של הממשלה נוכח היחסים בין ראש הממשלה ובין שר הבטחון מסר ב. מואב הודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.
- ה. א. לין וי. בן-מאיר הגישו הצעות (נפרדות) לס-דר-היום בדבר שידורים אנטי-ישראליים בטלוויזיה הישראלית. שרי-החינוך והתרבות א. ידלין השיב להצעות. א. לבנבראון הציע להסיר את הצעתו של א. לין מסדר-היום. ב. מואב הציע להסיר את הצעתו של י. בן-מאיר מסדר-היום.
- הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת החינוך וה-תרבות.
- ש. לורינץ מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.
- ו. מ. חריש הגיש הצעה לסדר-היום בדבר היע-רות הממשלה לניהול מדיניות לאומית בתחום הא-נרגיה. שרי-האוצר השיב להצעה.
- הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.
- א. שכטרמן מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מה-צבעה.
- ז. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המס-מכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ח. ג. כהן הגישה הצעה לסדר-היום בדבר החמרה משמעותית במצב יהדות ברית-המועצות ובסיכויי העלייה ממנה. סגן ראש הממשלה ושר-החוץ י. אלון השיב להצעה. א. לבנבראון הציע לא לכ-לול את העניין בסדר-היום.
- הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת החוץ וה-בטחון.
- ט. י. שמיר הגיש הצעה לסדר-היום בנושא ממשלת ארצות-הברית והחלטות ממשלת ישראל על תכ-ניות ההתנחלות בשטחי ארץ-ישראל. סגן ראש הממשלה ושר-החוץ י. אלון השיב להצעה. ב. מואב הציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום.
- הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת החוץ וה-בטחון.
- י. י. מודעי הגיש הצעת חוק רשות לאומית לפי-תוח מפרץ אילת והערבה, תשל"ו-1976.
- הוחלט: להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

